

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2017 сыл
Олунньу
10 күнэ
Бээтинсэ
№14-15 (10567)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төртүтэммитэ

Нам улуунун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Улуус баһылыгын отчуота

НИКОЛЬСКАЯ. 2016 сыла улуус үрдүнэн бытыллыбыт үлэ-хамнас туһунан дьаһалта отчуотун улуус баһылыга А.П. Атласов тохсунньу 31 күнүгэр Никольскай олохтоохторун уопсай мунһаарар онордо.

Саҥа тутуллубут КСК-ба 30 киһи кэлэн отчуоту иһиттэ, дьүүллэстэ. Олохтоохтор араас ис хоһоонноох ыйгытыларын биэрэн, олорто эһиэттэри истэн баран, кэпсэтиигэ көхтөөхтүк кытыннылар.

Я.А. Аверьянова Экология сыла биллэриллибитинэн, бөх тобор сири күрүөлүүргү үбү көрүүнү туруоруста.

М.Д. Аргунов (үлэ ветерана) «Бүлгүттээх» мелиоративнай система үлэлээбэт, уу чайыдамат буолуодуттан бааһыналар, мөчирэнгэр курааннабыттарыттан, от-мас кэһититтэн дьон-сэргэ хараастарын ахтан туран, бу системаны сөргүтүүгэ, носуоһу туруоран ууну чайыдаттыга ылсан үлэлири, үбүлэниитин быһаарары, уу баһар, сүөһү уулуур күөлүн уутун тохтотор, сэргэхситэр инниттэн даамбаны, Нам сэлээн-нэтигэр бастакы локомотив турбут сиригэр сквери тутары туруоруста.

П.Р. Протопопова эргэ кулууп дьэстэ улахан остуоруйалаах тутуу. Ону саҥардан биэрини уонна кизг хонууга баар саҥа кварталга гаас, электроуот ситимин онорторууну туруоруста.

А.В. Олесов нэһилиэккэ ки-

БҮЛГҮТТЭЭХ - БЫИАҢ ТИРЭБЭ

рэр аартык, оҕо площадкатын тутуулар бүтүөхтөрүн, оло-ру ситэри онортору, үттэн оҕоһулар бородууксуйа көрүгүн элбэтэн нэһилиэнньэ атылыатыны тэрийэри туруоруста. Куоракка олоор уола дойдутугар тахсан сылгы иитэр бадалааһын туһунан этэн баран, саҥа хаһаайыстыба тэринэригэр граны хайдах ылыан сөбүн туһунан ыйытта.

Р.М. Никитина улуустаагы культура управлениета респуб-

лика культуратын министерствота эрдэ ыһпыт наҕараадаларын музей үлэһитэригэр кэмийгэр туттарбаккалар хомойбуттары биллэрдэ.

М.И. Шараборина (үлэ ветерана) газовой оҕо кыс хаба ортоугар алдынан дьэтин итэти система тоҕоору ыксы сылдыгытын, ону онорор дьону хантан да булбакка эрдэммитин, ыксы сылдыгытын, элбэх киһини ааттаһан-көрдөһөн аварияны нэһилэ туоратпытын,

маньык ыксаллаах быһыыга ким баҕарар түбэһиэн сөбүн санатан туран, дьаһалта иһинэн улууска саахалы туоратар биир мобильнай этэрээт баар буоларын туруоруста.

И.Р. Леонтьев (үлэ ветерана) оскуоланы уонна оҕо саадын холбуур, холбообот туһунан мөккүөр буола сылдыгытын, кини санаатыгар бу тэрилтэлэри холбообокко үлэлэтэр, саҥа оскуоланы, оҕо саадын туттарар нэһилиэк инники сайдытыгар

быдан туһалаах буолуон сөбүн туһунан эттэ уонна аан баста-кынан 50 миэстэлээх оҕо саадын туттарыны былаанга киллэрэри туруоруста.

Г.С. Потапов (үлэ ветерана): «Нэһилиэнньэ элбээн эрэринэн, перспективаны толкуйдаан, саҥа оскуоланы бастакынан тутуохха наада. Убойнай сыах тутуллан абыранныбыт. Бу сыагы уһунук үлэлэтиэххэ наада. «Эрэл» ТХПК бородууксуйаны элбэти онорон бэйэбит маҕаһыннарбытыгар удамыр сыанага атылыатыны тэрийиэн наада. «Кизг хонуу» кварталга улуус, нэһилиэк дьаһалтала-ра субэлэһэн, чааһынайдары кытыһыннаран гаас, электроуот ситимин тартары боппу-руоһун быһаарыаххытын наада. Улууспутугар бары билэ-көрө, истэ сылдыгытынан, элбэх үлэ ыйгытылар. Дьаһалта үлэтин би-хирибин».

Т.Г. Полищикова: — «Эн-сиэли» хаһыакка саҥа интэри-нинэй рубрикалары эбэн биэрэр

буоллар, суруттарааччы өссө эбиллиэ этэ».

Кэпсэтиигэ кыттыбыттар бары дьаһалта үлэтин «би-хирибин» диэн сыаналаатылар. Мунһах председателэ, нэһи-лик баһылыга Руслан Егорович сыаналааһыны куластааһынга туруорда. Мунһахтаабыт олох-тоохтор бары «бихирибин» диэн уураах ылыннылар. Ким да утар-бата, туттуммата.

И. ИВАНОВ

Тохсунньу 31 күнүгэр «Нам улууна» МТ баһылыгын 2016 сыллаах үлэтин отчуоттуур И.И. Сивцева салайааччылаах иккис бөлөх Хамаҕатта нэһи-лэргэр сырытта. Мунһаха уоп-сайа 84 киһи кыттыны ылла. Мунһагы нэһилиэк баһылыга И.Н. Максимов председателлэ-эн ыйытта.

Сүрүннээн маньык ыйгыты-лар, этиилэр киридилэр.

И.Н. Максимов (нэһилиэк баһылыга)-1. Саҥа кыбаартал-лары гаастааһынга, уот тар-дытыгар, суол оҕорутугар улуус өттүтүн көмө көрүллүө дуо? 2. Нам-Дьокуускай трасса-тыгар сырдатгы үлэтэ мөлтөх, сөптөөх бэлиэлэр тийбэттэр. 3. Өрүспүт аттынаагы салаатын ууга сыл аайы түһэн уолан ха-алар. Уу боппуруоһа ыарыыр. Ол иһин даамба тутуутун олох-тоохтор туруорсубуттара ыра-атта. Даамба тутуутугар гравий, шебенка таһытыгар улуустан көмө баар буолуо дуо? 4. Березовай, Москвитин уулуссаларга гаас күүрүүтүн улаатыннарар үлэ барыан наада. 5. Ыһахтыыр пааркага уот ситимин тардыыга үп көрүллүө дуо?

В.А. Иванова (пенсионер)- Чааһынай дьэ таһынаагы уот линиятын ким көрөрү, онороруй?

П.В. Иванов (инбэлиит, пен-сионер)-1. Тыа хаһаайыстыба-тынан дьарыктанарга анаммыт

СУОЛУ ТУПСАРЫАХХА

сирдээхпин. Ол сирбэр уот сити-мин хайдах тартарыахпын сө-бүй? 2. Намнаагы киин балыы-на лийбин сөргүтэн үлэлэтэргит буоллар.

А.С. Жирков («Сүүрэн» б/х салайааччыта)-1. 2016 сыл тох-сунньутугар А.П. Атласов уонна УСХ салайааччыта П.П. Окоемов ааттарыгар сир көрдөөн сайабы-лыанна биэрбитим. Эһиэтэ күн бүгүнүгэр диэри суох. 2. Улу-спутугар уматыгынан хаачы-йар икки эрэ тэрилтэ баар. Тоҕо атын тэрилтэлэр кэлбэттэрий? 3. Нэһилиэкпитигэр баар Мунгур уонна Хотонноох аартыктарын астарыахха, көннөрүөххэ наада. 4. «Хотугу кытыл» бааһынабын сорох өтүн атын киһиэхэ биэр-биттэр. Ол сирбин хаһан быһаа-раһытты? 5. 2016 сыл күһүнүгэр Намнаагы үөрэх управлениета аска-үөлгэ хааччылыга тендер ыһпыта. Онно оҕуруот аһын туспа онорботохторо. Ол иһин тендери кыйыбыт киһи оҕоло-ро хаачыстыбата суох, чэпчэки, атын сиртэн кэлбит оҕуруот аһы-нан хааччылар. Инникитин ма-ны учуоттаан, тендергэ оҕуруот аһын туспа араараргыт буоллар.

6. Хамаҕаттан Намна үлэлиир киһи олус элбэх. Айан төлөбүрүн сыаната ыарахан. Онон Хамаҕа-та - Нам икки ардыгар маршрут-

най автобус сылдыыан наада.

А.К. Матвеев (ХСФЛ учуу-тала)-1 Сирим уопсай каартага кирибэтэх буоллаһына, хайдах гынабын?

В.В. Федоров (пенсионер)-1. 1 га чэрчитинэн төһө киһи сир ылла? 2. 90-с сыллартан са-баалаан, төһө доруобай оҕоло-ротууллэрий? 3. Сыгар балыһа-ба ыарыһагы көрүү-исти мөл-төх, сыгар киһиэхэ сөптөөх услу-буяа тэриллэбэт. 4. Күрдьаҕас биэрэги үрдэтиэххэ, ону тэнэ даамба тутуохха наада.

С.И. Москвитина (ХСФЛ учуутала)-1. Бэйэбит күүспүгү-нэн дьэ туттубуппут. 2017 сыл республикага Эдэр ыччат сылы-нан биллэриллибитэ. Эдэрдэргэ туох эмэ көмө көрүллүө дуо? 2. Тиис бырааһыгар толунна тик-сэр олус ыарахан. Манна атын ньыма наада курдук. Холобура, нэһилиэктеринэн квоталыа-ха сөп.

Н.Н. Аммосова (пенсионер-ка)- 1. Березовай уулусса 23 №-гэр баар 4 квартиралаах дьэ-бит улаханньк эргэрен турар. Бу дьэбэ квартира аайы кыаммат арага дьон олоробут. «Ветхое жилье» программага киллэрэ-рит буоллар. 2. Бу уопсай дьэбит уһаайбатыгар докумуон оҕо-һулуо дуо, хайдах үлэриэххэ

сөбүй?

Т.Ф. Охлопкова (пенсио-нерка)- 1. 2015, 2016 сылларга күһүн аайы сүөһүбүт сүтэр буол-ла. Бу биричинэтинэн күһүн хара омуктар сүөһү атылаһа кэлэллэрэ дии саныыбын. Ол иһин маны бопсуохха наада. 2. Күөллэрбит бүтүннүү уоллулар. Онон сир аһа үүммэт, сүөһү уу-лаабат. Урукку курдук уу быра-хтарыахха наада.

Ю.Ю. Парникова (ХСФЛ учуутала)-1. Искра нэһилиэгэр сир ылыахпын баҕарабын. Ту-охтин саҕалыбын? 2. Сирдээх киһи суох буолбут буоллаһына, сирэ кимизэх, ханна барарый? 3. Нам-Дьокуускай суола олус мөлтөх.

С.Р. Индеева («Сарыал» уһуяан сэбиэдиссэйэ)-1. 4 оҕо-лоох ыалбыт. Культурнай тэрэ-һиннэргэ дьэ кэргэнинэн сьл-дырбытыгар үп-харчы өттүнэн ыарахан. Элбэх оҕолоох ыалга чэпчэти баар буолуо дуо?

К.Е. Семенова (пенсионер-ка)-1. Саҥа кыбаарталга уот, гаас тардытыгар улуус көмө-лөһөр дуо? 2. Ыччат сылынан сибэстээн, ИЖС программа-тынан эбии квота кэлиэ дуо? 3. Сайылыктааһыны сөргүтэр үлэ барыа дуо?

Нь.Н. Захарова (ХСФЛ үлэ-

һитэ, элбэх оҕолоох ийэ)-1. Эл-бэх оҕолоох дьэ кэргэн оҕото лааһырга сьлдьарыгар анал миэстэ баар буолуо дуо? 2. 5 оҕо-лоохпун. Биэс уонна биэстэн элбэх оҕолоохтор программа-ларыгар хапсыбатаһым. Тоҕо? 3. Бырыһыана суох кредит ыла сатаабытын үһү сыла буолла. Хаһан биэрэбитий?

П.Н. Сивцев (пенсионер)-1. Кириэс Кытыл энгэр олоробун. Массына тохтобула суоҕа олус ыарахан. Намтан Хамаҕаттаҕа кэлиитэ маҕнайгы туорааһын суолга, «Обгон запрещен» бэлиэ туруон наада.

Бу курдук нэһилиэккэ баар кыһалдалары туоратарга араас элбэх боппуруостар, этиилэр киридилэр. Суруллубут ый-гылыртан ураты, нэһилиэккэ эдэр ыалга уһаайба сирэ баар буолуо дуо, нолуок ставкатын ким быһаарарый, саҥа кыбаар-талга уһаайбалаахпыт, аренда доугабардаахпыт, уһаайбаһытын күрүөлүүрбүтүн тоҕо бопсолло-руй, ынах УЗИ-тын 3 сыл босхо диэн баран, тоҕо быйылгыттан харчылаах онордугут диэн ый-гытылар киридилэр.

22 ыйгыты кирибиттэн, сүннүнэн сөптөөх хоруйдар бэрилиннилэр. Мунһах улуус салалтатын отчуотун «бихири-бит» диэн сыанабылынан түмүк-тэннэ.

Аксинья ТАТАРИНОВА

БОЛҔОЙУН! СУРУТУУ - 2017!

«Энсиэли» хаһыакка сибээс отделение-ларынан, общественнай суру-тааччыларынан 2017 сыл баста-кы анарыгар су-рутуу ыйгытылар.

6 ыйга — 600 солк.,
3 ыйга — 300 солк.,
1 ыйга — 100 солк.

Хаһыат индексэте — P0005, нэдиэлэбэ иккитэ (оптуорун-ньук, бээтинсэ) тах-сар.

Хаһыат электроннай көрүгэр сурутуу

«Энсиэли» хаһыакка 2017 сыл бастакы анары-гар сурутуу ыйгытылар. Редакцияга кэлэн дуо-габар түһэриллэр, суру-тууну төлөнөр, электрон-най почта аадырына тик-сэриллэр. Хаһыат PDF форматынан ааҕааччыга тизриллэр.

6 ыйга — 210 солк.,
3 ыйга — 105 солк.,
1 ыйга — 35 солк.

Хаһыат индексэте — P0005, нэдиэлэбэ иккитэ (оптуорун-ньук, бээтинсэ) тах-сар.

Улуус баһылыгын отчуота

ИСКРА. Улуус дьаһалтатын отчуота бу нэһилиэккэ тохсунньу 25 күнүгэр буолла. Олохтоохтортон 30 киһи отчуоту истэ кэлбит. Бу нэһилиэккэ ааспыт сылга Кыайыы скверэ, сайынны уу турбатын ситимэ, спортивнай саала тутуллубуттар. Кэпсэтиигэ элбэх киһи кытынна. Ыйгыты да аҕыйаа суох. Угус ыйытыгыга туһааннаах сайлааччылар дьон мунаахсыйар, наадырар боппуруостарыгар сөптөөх хоруйдааһыннары онортоотулар.

А.Д. Парникова (пенсионерка) медицинскэй көрүүнү Искраҕа кэлэн көрөргүт буоллар, Намга көрдөрө бардахпытына наһаа элбэх бириэмэни сүтэрэбит диэн этиитигэр «Ол кыаллыбат, графикыт бэс ыйыгар турар. Онно бары биригэ барыахтыын наада», — диэн эппиэттэннэ.

М.Н. Протопопова «Хаарбах дьизэ» программаҕа кыра, кытыгы дэриэбинэлэри көтүпкэккэ киллэрэн, кыһалжалаахтары дьиэлири туруоруоста.

Л.И. Евсеева Аммаҕа баар профилакторийга баран доруобуйатын бөвөргөтүөн баҕарарын эттэ. Г.Д. Парникова УЗИ аппарака көрдөрүүгэ туох ирдэнэрин ыйытта.

К.Р. Полищиков оттуур ходуһалара дулжаламмытын, ону ыраастатыыга хайдах көмөнү ылыаха сөбүн, ким онорон биэрэрин токоолосто.

П.В. Абрамов (нэһилиэк баһылыга) суолга уу сүүрэр сирдэринэн турбалары түһэрэри, кыһыл кумаҕы куттарары, сибээ хаачыстыбата түспүтүгэр туһааннаах тэрилтэлэри кытта үлэлэһэри, кулууп хаарбах туруктаабынан саҥа дьизэ тутулуутун үөрэтэн көрөрү, бу боппуруостары ситиниигэ көмө онорору туруоруоста.

2 ХОМУСТААХ. Тохсунньу 31 күнүгэр улууспут баһылыга А.П. Атласов салайар бөлөҕүнүн 2 Хомустааха тийэн, улууска барбыт үлэлэр тустарынан отчуоттаата. Манна 47 киһи кэлэн отчуоту дьүүллэһиигэ кытынна.

Отчуоту дьүүллэһиигэ олохтоохтор араас ис хоһоонноох боппуруостары биэрдилэр. Ол курдук:

— Д.Е. Сивцев (музей директора) Саха сирэ Россияҕа холбоспута 385, Саха АССР тэриллэбитэ 100 сылын бэлиэтээһингэ улууска туох үлэ барбытын, былааннарын; П.Е. Тарский (үлэ ветерана) 2017 сылга Сэргэлээх суолун салгыы онортурууга үп көрүлүүтэ хайдах быһаарыллыбытын, улуус туох былааннардаабын;

О.Г. Готовцева (оскуола директора) тутуллубут кирдээх ууну таһан сүөкүүр полигонун тутууга республика үбү төһөнү көрбүтүн, полигон ханна былааннарын; М.А. Тимофеева (пенсионерка) итинни туһаны иһин төлөбүрү ОДьКХ тово үрдэппитин; В.И. Лебедева (ИП) сир учаастагын кадастрын докумуонун онортурууга төлөбүт да, докумуона оноһуллубатабын, ким онорон биэриэхтээгин туһунан ыйыттылар.

Кэпсэтиигэ кытыгыттар быһаарылла илик боппуруостарга тохтоотулар.

О.Г. Готовцева интернат дьизитин бырайыгын онортурууга көмөлөһөрү, кирдээх уу таһыллан сүөкэниэхтээх полигон миэстэтин быһаарары, тустуу филиала аһыллыбытын борцовскай көбүрүнэн, тренажердарынан хааччылыыга көмөлөһүүнү туруоруоста. Л.В. Маркова (учуутал) итигэр киин ситимгэ холбоммотох Сэргэлээх ыалларын холбууру туруоруоста. М.А. Тимофеева (пенсионерка) 10-ча ыал киин ситимгэ холбонмутугар дьизэлэр биллэрдик тымныыбытын, итинни, ууну туһаны иһин тариф эмискэ үрдэбитин иһиниһинэрдэ уонна сөптөөх дьаһаллары ылынахтара диэн эрэнэрин эттэ.

ХОДУҤА БҮТЭЙДЭННЭБИНЭ САТАНАР

И.Г. Рожин (үлэ ветерана) ходуһалар бүтэйдэмэккэ сылгы, сүөһү мэччийэн, тэпсэн кэбинэн кыайан оттообот буолбуттарын этэн туран, күрүлээһингэ үп көрүлүүтүн туруоруоста. Улуус үрдүнэн нэһилиэк таһымыгар элбэх үлэ барбытын, сэргэхсийи тахсыбытын, улуус, нэһилиэк баһылыктара сүбөнөн биригэ үлэлииллэрэ үгүө түмүктэрдээбиттэн астынарын биллэрдэ. Улуус дьаһалтатын үлэтин биһиририн туһунан эттэ.

М.А. Аммосова фельдшер кэлэ-бара турарын, барбыт кэмигэр ыарыһахтары, кырдыаҕастары ким да көрбөтүн, эмтээбэтин эттэ уонна дьон эрэйи көрөллөрүнөн, биир медиастэра штатын эбии көрүүнү туруоруоста. Эдэр учууталларга, хаарбах дьизэлэ-эктэргэ саҥа дьизэлэр хайаан да тутуллаллар наадатын санатта.

Л.Н. Евсеева: «Урут ходуһа күрүлээх буолан, от оттонор этэ. Ол барыта сингэн, ону чөл түһэ-

риигэ үлэ барбат буолан, сылгы үөрэ сайыннары ходуһаны тэпсэр. Дьон кыайан оттообот буола... Онон күрүөнү тутууга бары турунуоһун! Гаас, уот тарифтара хас сыл ахсын тохтоло суох үрдүү тураллар. Мантан инньэ үрдээбэтэ буоллар. Медсизстэра штата көрүллэрэ, эмп ФАП-ка атыыланыйта тэриллэрэ буоллар», — диэн эттэ.

Н.М. Жирков (оскуола директора) эдэр специалистары олордор уопсай дьизини, оҕолору үөрэтэр, дьарыктыыр мастарыскай дьизитин тутууну былаанньыры, үбүлээһини көрөрү, оскуолаҕа транспорт суох буолан, үөрэнээччилэр элбэх тэрээһингэ кыайан кытыбаттарын, сайдалларыгар мэхэйдээһин санатан туран, бу боппуруостар быһаарыллыыларыгар үлэлэһэри туруоруоста.

Искралар бары биир санаанан улуус дьаһалтата 2016 сылга ыһытты үлэтин «биһирибит» диэн куоластаатылар.

СИРИ ОҢОРУОХХА, УРБААННЫТЫ ӨЙҮӨХХЭ

М.А. Гоголева (оҕо саадын үлэһитэ) энергосбережение программатынан үлэлиир тэрилтэ счегчигы туруоруоһуттан оҕо саада тымныыбытын, техникскэй үлэһиттэргэ сарбыйыны ыыттахарына, үлэбэ оҕустары буолуон сөбүн эттэ.

П.Е. Тарский (үлэ ветерана) бэйдиэ сылдьар ыттар убаһалары тардан тустаах дьонго улахан ноһооту таһааран эрэллэрин, ону тохтоотор миэрэлэри олохтууру, сири-уоту онортуууга, нүөлсүтүүгэ, ходуһалары бүтэйдээһингэ, мелиоративнай үлэлэри ыытыыга олохтоохтук ылсан үлэлири туруоруоста.

М.И. Максимова (пенсионерка) социальнай харалта үлэһиттэригэр, быраастарга үтүө сүбэлэрин, көмөлөрүн иһин максталын биллэрдэ.

В.И. Лебедева (ИП): «Инники сылларга бурдугу атыылаһарга субсидия ылар этибит. Билигин ол тохтоон, бурдугунан хааччыныыга балаһыанньабыт ыараата. Онон көмөлөһөрүтүгэр көрдөһөбүн. Үлэни биһирибин», — диэтэ.

А.К. Дмитриев (нэһилиэк ба-

һылыга): «Саха сирэ Россияҕа холбоспута 385 сыла туоларынан, история-этнография музейын тутуохтаахпыт. Сметаны онортордубут. Саатар көндөйүн бүтэриэхтээхпит. Кытыгы сирдэри хааччылар предпринимателлэри социальнай үлэһиттэр курдук көрөбүн. Онон бэкээринэ-битигэр, «Радуга» ИП-га, саатар, биир төгүллээх көмөнү онортуугу туруорсабыт», — диэтэ.

Д.Е. Сивцев: «Мэнэ Хаҥаластар острог биһиэхэ турбута» диэн боппуруоһу көтөбө сылдьаллар. Биһиги онно учуонайдары кытыннарар, сөптөөх харданы биэриэхтээхпит. Музейи хайаан да тутуохха наада. Нэһиликтэр бары кытыы-стактарына, куолаатахтарына кыаллыаҕа. Бу үлэни кыайдакпытына, улуус аата ааттаныаҕа. Улуус үрдүнэн элбэх үлэ барда, барар. Үлэни биһирибин».

Отчуоту дьүүллэһиигэ тыл эппиттэр бары дьаһалта үлэтин «биһирибит» диэбиттэрин муньахтааччылартан биир да киһи утарбата.

И. ИВАНОВ

Доруобуйа баар — күндү баай

ЭРДЭТТЭН КӨРДӨРҮНҮН

Олунньу 5 күнүгэр аан дойдуну үрдүнэн рагы утары охсуһар күн бэлиэтэнэр. Бу күнү доруобуйа харыстабылын камитиэтэ (ВОЗ) онкологическай ыарыылары утары охсуһар күнүнэн биллэрибитэ. Сыала-сорууга: уопастыбарак туһунан билиитин үрдэтии, сэрэтии, эрдэттэн булуу уонна эмтээһин. Онтон республикаҕа бу күн чэрчитинэн олунньу 4 күнүгэр доруобуйа харыстабылын тэрилтэлэрэ бары рагы утары охсуһар флешмоб-акция ыыттылар.

Биһиги улууспутугар бу акция чэрчитинэн киин поликлиникаҕа субуота күн 9-13 ч. диэри дьону көрдүлэр, бэрэбиэркэлээтилэр. Смотровой хоско кэлбит дьон онкомаркерга анализ туттардылар. Уопсайа 48 дьахтар, 20 эр киһи бэрэбиэркэни барда. Онтон 30 дьахтар мазок биэрдэ. Ол аата, бу күн уопсайа 98 киһи бэйэтин бэрэбиэркэлэммит. Түөс искэнтин бэрэбиэркэлэнэргэ 10 дьахтарга анал үөрэх ыытыллыбыт.

Улууспутугар дьон өлүүтүн биричиинэтинэн онкологическай ыарыылар сүрэх, тымыр ыарыыларын уонна тас биричиинэлэртэн өлүү кэнниттэн 3 миэстэбэ тураллар, ол эбэтэр бу ыарыы уопсай өлүү 12% ылар. Ол да буоллар, кэлинни үс сылга ыалдыбыт дьон өлүүтүн ахсаана 40% намтаабыта бэлиэтэммит.

2014 сылтан киин поликлиникаҕа онколог-быраас эбии штата

көрүллэн, туспа хос үлэлиир. Онколог-быраас Кюндийцева Ольга Васильевна Москва куоракка анал үөрэҕи бүтэрэн, таһаарылаахтык үлэли сылдьар.

Үксүгэр тыҥа, быар, куртах, дьахталларга түөс рага бэлиэтэнэр эбит. Ааспыт сыл түмүгүнэн, биһиги улууспутугар 47 киһи ыалдын учуокка турбут. Бастаан учуокка турбут дьон ахсааныттан 43%-на ыарыы эрдэттэҕи стадиятыгар булбуттар. Онкологическай диспансерга сыл иһинэн 48 киһи тийээн көрдөрүмүт. 5 сыл иһигэр онкологиянан учуокка турар 77 киһи (42,3%) баара биллэр. Уопсайа улуус үрдүнэн учуокка 182 киһи турбут.

Кэлинни сылларга улахан дьону профилактическай көрүү, диспансеризациялааһын үтүө түмүктэрэ диэн билинэллэр. Бу ыарыыны эрдэттэҕи стадиятыгар булан, кэмигэр эмтээһин бырыһыана үрдэбит. Ол курдук, урукку сылларга бастаан учуокка турбут дьон ахсааныттан 35-40%-а эрэ эрдэттэҕи стадияҕа биллэр эбит буоллаҕына, 2016 сылга бу көрдөрүү 43% тэннэспит.

Олунньу устата киин поликлиникаҕа онколог-бырааска эрдэ суруттаран көрдөрүөххүтүн сөп.

Манньык флешмоб-акциялар инникитигэр өссө да былаанга бааллар.

Аксинья ТАТАРИНОВА

Чөл олох — олохпут түһэ

БЭЙЭБИН ТАПТАА

Күн сиригэр олоор киһи араас ыарахан түгэннэргэ түбэхтэрэ элбэх. Сорохтор олох ыарахаттарын тулуйбакка бүдүрүйэллэрэ да үгүс.

Намнаары социальнай-реабилитационнай киингэ «Ариадна» диэн дьизэ кэргэн кулууб олох ыараханнарыгар түбэспит дьахталларга көмөлөһөр сыаллаах 2014 сыллаахха тэриллибитэ. Киин дириктэрэ Маркова Любовь Михайловна көүлээһининэн, анал бырайыак көмүскэнилэн, ситимнээх үлэ ыытыллан, чөл олоҕу тарватар тэрээһиннэр былааннаахтык ыытылаллар. Ол курдук, ый айыы маастар-кылаастар, алгыстаныы, төрөптүттэри үөрэхтээһин, интэриһинэй дьону кытары көрсүһүү, «Мой уютный дом», «Наши отцы — молодцы», «Ловись, рыба» диэн күрэхтэр, скандинавскай хаамыы элбэх кыттааччылаах сэргэхтик бараллар.

Тохсунньу 31 күнүгэр Н. Рыкунов аатынан Намнааҕы киин библиотекаҕа Бөтүнтэн баһылык солбуйааччыта, Намтан, Хатын Арыыттан дьахтар сэбиэттэрин, кулууп чилиэннэрэ мустан, баар кыһалгаларын дьүүлэстилэр, анал специалистарга үөрэннилэр.

Бастаан, библиотека отделын сэбиэдиссэйэ Х.К. Попова саҥа тахсыбыт кинигэлэри билиһиннэрдэ, ис хоһоонунун ырытта.

«Нам уллуһа» МТ баһылыгын бастакы солбуйааччы И.И. Сивцева дьахталлар бэйэ-бэйэлэрин туһунан, довордоһон, урукку омсолоох олохторун уларытан сайдаллара кулууп үлэтин түмүгэ буоларын бэлиэтээтэ. Улууска

чөл олоҕу тутуһууга туох үлэ баарын билиһиннэрдэ.

Улуустааҕы дьахтар сэбиэтин председателэ Маркова Любовь Михайловна Шичко ньыматынан арыгы буортутун, оро доруобуйатыгар охсуутун туһунан видеонан итэҕэтиилээхтик кэпсээтэ.

Кулууп чилиэнэ, Нам олохтооҕо Андросова Татьяна Викторовна Клим Федоровка дьарыктанан туругун бөвөргөтүмүтүн, бэйэтин убаастана үөрэммитин, ситиниилээх буолбутун туһунан кэпсээтэ. Арыгылыыр эр киһини кытта олорон 6 оҕону иитэрин, хайдах ыарахаттаран туораабытын истэччилэр долгуйа иһитилэр. Татьяна Викторовна ис туругу арыллан, республикатааҕы экстрасенстар күрэхтэригэр ситиһиилээхтик кытыгыбыт, дьүүлүүүр сүбэ сэнээриитин ылбыт. Елена Золотареваҕа дьарыктанан киһи кутун сүрүн, дьизини-уоту ыраастыыр, харыстыыр, амулеттары, харысхал бэлиэлэри иитэр буолбут.

Салгыы нэһилиэнньэ социальнай көмүскэллээх буолуутун киинин сүрүнүүр специалиһа Москвитина Нерия Владимировна кыаммат доһоҕо социальнай хантараагынан үп көрүүтүгэр уларыыылар туһунан кэпсээтэ, боппуруостарга эппиэттээтэ.

Бэйэ туругун оскутууга «Олонхо» ассоциация чилиэнэ В.В. Сокольниковна тренинг ыытта. Көрсүһүү кыттыылаахтара өйдүүн-санаалыын сынньанан, бөвөргөтүн, дуоһунан тарбастылар.

Анастасия КОРЯКИНА

Кэрэ эйгэтигэр

«Бал - ийэтинэн» дин мээни-эз эппэттер, ты дыахтара барахсан күннээби түбүгү үгүс. Кинилэр алаһа дыялэригэр үгүс элбэх идэни баһылыыллар, сатаа-батахтара дин суох, талааннара олус сүдү, аңардас кэрэ сөбөр-лэринэн дыя иһин сырдаталлар. Маньык холобур буолар Далбар Хотуннар аҕыһа суохтар.

Олунньу 3 күнүгэр Никольскай нэһилиэгэр улуустааҕы «Далбар Хотун» күрэх үрдүк таһымга ытылынна. «Нам улууһа» муниципальнай тэриллии дыаһалтатын дыя кэргэн уонна ыччат управлениета, улуустааҕы дыахтар сэбиэти сыллата бу күрэхти иллээн-сажалаан тэрийэн ытталлар. Быйыл хаһаангытааҕар даҕаны тэрээһиннээх күрэх буолан ааста. Сылтан сыл тэрээһин үрдүк таһымга ытыллан иһэригэр кыттааччыларга, улуус нэһилиэк-тэрийгэр, көрөөччүлэргэ дьонун ситиһи буолар.

Ол курдук, быйылгы күрэххэ 12 нэһиликтэн 13 Далбар Хотун кыттыыны ылла.

БАСТЫҢ ИЙЭЛЭР

Таастаах, 2 Хомустаах, Партизан, Түбэ, Салбан, Искра, Үөдэй, Нам, Модут, Хатын-Арыы, 1 Хомустаах, Хамаҕатта нэһиликтэрин биртэн биир кэрэ Далбардара кыттыыны ыллылар. Бары таһыччы бэлэмнээх кэлбиттэрэ туту харахха быраһыллар. Күрэх республикатааҕы «Далбар Хотун» балаһыанньатынан үс түһүмүһүнэн ытылынна. Инники сыллардааҕы усулуобуйаттан уратыта дин, кыттааччы сааһа 50-н үөһэ, элбэх оҕолоох, кэтэх хаһаайыстыбалаах буолара ирдэнэр. Бастагы түһүмэх бэйэни билиһиннэри, манна кыттааччылар сахалыы таҕас кэтэн дыя кэргэннэрин кытта тахсан, бэйэлэрин, дыя кэргэттэрин, үлэлэрин-хамнастарын, дыярыктарын туһунан кэпсэтиллэр. Маны таһынан маннайгы түһүмэх иннинэ кыттааччылар хас бириддиэлэрэ арылыччы

кэпсир видеороликтарын көрдөрдүлөр. Иккис түһүмэххэ талааннарын арыйдылар, үңкүү, ырыа түһүлгэтэ, айымнылаах талаан эйгэтэ манна көһүннэ. Үһүс түһүмэххэ Далбар Хотуннар киһээнни мааны былааччыга кэтэн, кэрэ көстүүлэнэн, чаччы даҕаны кистэнэ сылдыбыт мааны быһыыларынан көрөөччүлэр ытыс тыастарынан, кэрэ бэйэтик туттан-хаптан, намын ырыанан сыана устун долгулдуһа хаамтылар.

Күрэх биир ураты түһүмүһүнэн «Аһымал акция» аукцион ытылынна. Манна кыттааччы-

тровна дыя кэргэнигэр ананна.

«Далбар Хотун - 2017» үрдүк аатын Хамаҕатта нэһилиэгиттэн 3 оҕо тапталлаах ийэтэ, 9 сиэн эйгэс эбэтэ Людмила Иванова чаччы ылын ылла. Сыаналаах сертификатынан наҕараадаланна. «Талба Хотун» үрдүк ааты 1 Хомустаах нэһилиэгиттэн үс оҕо күбэй ийэтэ Е.Д. Софронова, «Энсиэли Хотун» анал ааты ХатынАрыы нэһилиэгиттэн А.Д. Игнатьева ыллылар. «Мааны Хотун» Е.И. Сандулина - Модут нэһилиэгэ, «Ийи Хотун» Е.С. Гаврильева - Нам нэһилиэгэ, «Сайдам Хотун» - Үөдэй нэһилиэгиттэн М.Н. Новгородова ааттаннылар. Үөдэйтэн Матрена Новгородова урбаанньыт И.Н. Винокуров 5000 суумалаах анал сертификатын туттардылар. «Дьонуннаах хаһаайка» М.И. Дьяконова (Искра), «Уран Хотун» М.В. Корякина (Салбан), «Күбэй Хотун» Н.А. Федорова (Түбэ), «Хотун Ийэ» Л.В. Иванова (Партизан), «Ытык мааны Хотун» М.И. Максимова (2 Хомустаах), «Айы Хотун» М.В. Новгородова (Таастаах), «Алаас Хотун» Н.Е. Азарова (Таастаах) анал ааттары ыллылар. «Далбар Хотун» анал аат хаһаайката Людмила Иванова республикатааҕы күрэххэ кыттарга бастагы тууру аһарыгар бэлэмнэнэр.

Бу ытыллыбыт күрэххэ Таастаах курдук кыра нэһиликтэн икки кыттааччыны тэрийэн аҕалытара ордук биһирэннэ. Никольскай нэһилигин дыаһалтата, сынныалан киһи бэрт тэрээһиннээхтик, сылаастык дьону-сэргэни көрүстүлэр, «Намына» вокальнай ансамбыл, нэһилиэк уус-уран самодеятельноһа бу дьоро киһэни киэргэттилэр. Түмүккэ, кыттааччылар, нэһиликтэр тэрийэччилэргэ, чуолаан, дыя кэргэн уонна ыччат управлениетын начальнигар Т.Н. Степановага, улуустааҕы дыахтар сэбиэтигэр, Никольскай нэһилиэк дыаһалтатыгар махталларын тиэртилэр.

Е.А. ЭВЕРСТОВА, Үөдэй

Милиция 100 сылын көрсө

Биһиги аҕабыт Соловьев Семен Дмитриевич 1924 с. балаһан ыйын 25 күнүгэр Нам оройуонун Таастаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Биригэ төрөөбүттэр үһүө этилэр, Семен иккис оҕонун күн сиригэр көрбүтэ. Эдьийэ Настя, балта Прасковья кэлин 1 Хомустаахха олохсуйбуттара. Кинилэр аҕалара, Соловьев Дмитрий Степанович-Бурусхаа Миитэрэй, Тельман аатынан колхоз төһүү үлэһитэ, сэрии буоллаһын иккис сайыныгар, айылҕа көбөрөн-наҕаран, чөлгийэн ахан турар кэмигэр, уолунаан Семен Дмитриевичтын араа-бараа, тустуһунан, төрөөбүт-үөскээбит Дьуолламытыттан бар дьонун кытта бырастыылаһан, саха ыургуун уолаттарын кытта өлөртүллэр кыргыһыга аттаммыта.

Семен Дмитриевич Сэбиэскэй Аармыйаҕа ыңгырыллыан иннинэ Таастаах ааҕар дыятигэр сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. 1942 с. от ыйын 12 күнүгэр Аҕа дойдуга Улуу сэриитигэр ыңгырыллыбыта. Аара Иркутскай уобаласка Мальта станциятыгар тохтобул кэмигэр кини иннинэ ыңгырыллыбыт аҕатын Миитэрэйи көрсүбүтэ. Аҕа эрэдээх улаханньык уйадыбыт, уолун этэнгэ сылдан дойдутугар эргиллэригэр алгыс тылын эппит. Тиийэхтэ-

лыырга, общественной бэрээдэги харыстааһынна бары күүстэрин уурбуттара.

Семен Дмитриевич олохо актыбынай позициялааҕа, туохха барытыгар баһылыр-көһүлүүр оруолу ылара. Общественнай үлэһит туох баар дьуруун, сатабылын биэрэн үлэлээбитэ. Пропагандист, ИДьМ партинай тэрилтэтин секретара, уус-уран самодеятельность актыбынай кыттыылааҕа этэ. Кини наҕараадалара:

БАР ДЬОН ТУҢУГАР

эх сирдэригэр тиийэн, Брянскай фронт 106-с Гаубиенскай артиллерия полкатыгар сулуспалаабыта. 1942 с. ахсынньыга арҕаа фронт охсуһууларыгар кыттыбыт, онно аҕа алгыһа тиийэн, Сэмэн тыннаах ордубута, салгыы илинги кирбии оборонатыгар утаарыллыбыта.

Япония милитаризмын Квантунскай армиятын урусхалааһынна кыттыбыта. Семен Дмитриевич саа-саадах тутан дойдутун көнүлүн, чизин көмүскээн армияҕа биэс сыл сулуспалаабыта.

1947 с. дойдутугар этэнгэ эргиллэн кэлбитэ, манна ИДьМ паспортын сулуспатыгар үлэҕэ кирибитэ, ол кэннэ 1948 с. Хабаровскай милиция Үрдүкү оскуолатыгар кириэн үөрэһин бүтэрэр. 1957 с. Ньурба оройуонун паспортнай остуол начальнигынан ананан 5 сыл үлэлээбит. Ол кэнниттэн төрөөбүт дойдутугар Намна төннөн, олоһун тиһэх күнүгэр дьэри, Ис дыала паспортнай остуол начальнигынан үтүө субастаахтык үлэлээбитэ.

Семен Дмитриевич үлэлиир кэмнигэр Намнааҕы ОВД начальнигарынан Павлов Михаил Михайлович, Егоров Дмитрий Петрович үлэлээбиттэрэ. Мохначевская Николай Лонгинович, Юмшанов Николай Ильич, Атласов Петр Егорович, Черногоградская Геннадий Петрович, Дьячковская Амос Дмитриевич, Харитонов Никита Никитич уода. буолан дьон-сэргэ дьоллоох-соргулаах үлэтин араҥаччы-

- «За боевые заслуги»;
- «За победу над Германией»;
- «За победу над Японией»;
- «50 лет Советской Армии»;
- «25 лет победы над Германией».

Буойун, коммунист, милиция майора - мин аҕам Семен Дмитриевич Соловьев олоһун 7 оҕото, 16 сиэнэ, 17 хос сиэннэрэ салгыыллар, эһэлэрин аатын үрдүктүк туталлар.

Улахан кыһа - Галина Семеновна, Намнааҕы 8 №-дээх аптека отделын сэбиэдиссэйэ, 2 уол оҕолоох; Альбина - бухгалтер идэлээх, 7 оҕолоох, билгитин пенсияҕа олоһор; Аня - Аллараа Халымаҕа олоһор, бухгалтер, 3 оҕолоох; Екатерина - Ил Тумэн аналитическай киинигэр сүрүннүүр специалист, 1 уол оҕолоох; Настя Ньурбаҕа олоһор, оскуола директорун солбуйааччы, 3 оҕолоох; Дмитрий эдэр сааһыгар оһолго өлбүтэ, электрик идэлээҕэ; Витя - Нерюнгрига олоһор, 2 оҕолоох, аҕатын туйаһын хатаран, оройуоннааҕы милицияҕа 25 сыл үлэлээн, билгитин пенсияҕа тахсан олоһор.

Оҕолор, сиэннэр - бары аҕаларын, эһэлэрин курдук бар дьонго үлэни, саҕаны-кэрэни, үтүнү, үөрүүнү түстүүллэр, айа-тута сылдыллар.

Г.С. ОХЛОПКОВА,
СР доруобуйа харыстабылын туйгуна, СР фармацевтигын туйгуна, Нам улууһун Ытык кийитэ, үлэ ветерана, С.Д. Соловьев улахан кыһа

ЭНСИЭЛИ ХОЧОТУН ДАЛБАР ХОТУНА

Кэрэни, бастыгы сэргээбэт киһи суох. Ол сиэринэн Энсиэли хочотун бастыг мааны дыахталлара нэһилиэк аайыттан түмсөн «Далбар Хотун» күрэххэ ким тугу сатырын, кэрэхсиирин, дыя кэргэнин, хаһаайыстыбатын норуокка таһаарда. «Далбар Хотун» куонкурус Никольскай нэһилигин киэн-куон саҕа уораҕайыгар буолла.

Манна улуус арҕаа энэригтэн Таастаахтан, Салбантан, Искраттан, илин энэригтэн II Хомустаахтан, Түбөттөн тиийэ кэлэн, барыта 12 нэһиликтэн 13 кэрэ-мааны ийэ, бастыг хаһаайкалар, эйгэс эбэлэр көрүстүлэр. Балаһыанньа быһытынан, дыя кэргэн хаһаайыстыбатын, туһунан дыярыктанырын, дохуот киллэринэрин презентациянан көрдөрдүлэр. Тыа сириг хотун дыахталлара тугу иһпэтэхтэрэ, көрбөтөхтөрө барар?! Кинилэр хотонноругар, тиэргэннэригэр толору сүөһү-ас, оҕуруот, теплица. Остуолларыгар бэйэттэн тахсар баай-талым ас-үөл. Сыанаҕа биир-биир саха мааны таҕастаах, кэрэ сөбөр-лээх хотун-хаан дыахталлар долгулдуһан кирибиттэрэ көрүөхтэн кэрэ.

Кинилэр ортолоругар Энсиэли хочотугар, Нам сиригэр «Далбар Хотун-2017» үрдүк ааты ылбыт Хамаҕатта нэһилиэгиттэн саха-француз лицей асычта, 3 оҕолоох, 9 сиэннээх Иванова Людмила Егоровна баар. Людмила Егоровна бэйэни билиһиннэри түһүмэҕэр ураханы туттубута, онно дыя кэргэн харысхалын билиһиннэригэ сонундук көһүннэ. Айар талааны

көрүүгэ Ивановтар ийэлэрин ырыатын кэргэнэ Степан Давидович баянҕа, уола Мирослав гитараҕа, кыһа Лидия хомуска, кыра сиэннэрэ сахалыы добуһуоллаатылар, бары да музыккальнай куттаахтарын, араас инструменнары баһылаабыттарын итэҕэй көрөбүн. «Далбар Хотун» күрэх биир сүрүн түһүмэҕэ хаһаайка төһө асчытын, улахан дыя кэргэнин хайдах далбардаан аһатарын көрүү буолар. Манна бары хаһаайкалар бэйэ этин-үүтүн, оҕуруотун аһын, сир аһын арааһын туһунан, кэргэттэрин буддугтан-балыгыттан бүлүүдэлэри дэлэччи-хоточчу астаан аҕалбыттар. Людмила Егоровна Хамаҕаттаан сиэлистээх-мутуктаах художник Туйаара Ефимовна Шапошникова «Хамаҕатта» графическай уруһуйдарын сериятыттан «Осень» хартыһынатын дьүһүйэн бүлүүдэ бэлэмнээбит. Бүлүүдэҕэ саха балаһана, кэбиһилээх от, оттуур тэрил, күрүө-хаһаа олус табыллыбыт, күһүнүгү булт аһыттан, айылҕа бөлүгүттэн дыкки-кэрэ, ураннык чочуллубут тотоойу, сахалыы астык

бүлүүдэ кэрэхсэнэн кэрэхсэнэ. Партизан нэһилиэгиттэн кыттааччы Иванова Лидия Васильевна дыя кэргэнэ бука бары хомуска оонньоон сөхтөрдүлэр. Бу нэһилиэк, чаччы, хомус уята буоларын көрдөрдө. Хатын Арыы нэһилиэгиттэн Игнатьева Александра Даниловна бүлүүдэтэ аукционна саамай үрдүк сыанаҕа баран, аһымал акцияҕа саамай дьонун кылааты киллэрдэ. II Хомустаахтан Максимова Матрена Ивановна бэйэтин хоһонун долгууга аахта.

Ити курдук, нэһиликтэрин чизин көмүскээн биртэн биир туох эрэ уратылаах, кэрэхсэтэрдээх, иһирэх-истиһитыллаах-өстөөх нэһиликтэригэр ытыктанар дыя кэргэн баскес хаһаайкалара, улахан ыл ийэлэрэ, эбэлэрэ дьон иннигэр тахсан бары сатабылларын көрдөрөн, дьон-сэргэ сэнээритин ыллылар, үрдүктүк сыаналанан анал ааттары сүктүлэр. Улахан күрүө улуустааҕы дыя кэргэн уонна ыччат политикатын управлениета (начальник Т.Н. Степанова) көһүлээн, тэрийэн ытытта.

М.Г. ВИНУКUROVA

Улууспут тыатын хаһаайыстыбатын салааларыттан ханнык эрэ хайысхатын талан ылан хаһаайыстыба тэриниэн, дьарыктаах, дохуоттаах буолан олохтунданаах дьонунук онгостуон бадарар дьон, ордук эдэрдэр, элбээн эрэллэрэ кэрэхсэбиллээх.

Былырын биһиги улууспутуттан 30-ча киһи уонна бааһынай хаһаайыстыба «Хаһаайыстыбаны саҥа тэринэр» уонна «Дьиз кэргэн фермата» дьон РФ программатынан Грант ылыы конкурсулар кыайан, ылбыт субсидияларыгар тирээһирэн үлэли-хамсыы, хаһаайыстыба тэринэ сылдьаллар.

Быыл бэриллиэхтээх субсидия квотата былырынгытааһар аҕыйыр буолбут. Ол ону-гар субсидия кээмэй биллэрдик улаатыахтаах. Улуус тыатын хаһаайыстыбатын управлениетыгар 64 сайабылыанна киирбит. Граны биэрийи СР ТХМ-тын комиссията быһаарар.

Конкурса кыттар бадалаах дьоннор манньк докумуоннары сайаапкаларыгар сыһыаран түһэриэхтээхтэр:

— ИП — б/х нолуок органыгар регистрацияламмытын учуокка турарын туһунан сибидиэтэлистибэ бигэргэтиллибит куопуята;

— паспорт бигэргэтиллибит

куопуята;

- нолуокка иһэ суоҕун туһунан бигэргэтиллибит нолуок органын ыспыраапката;
- бигэргэтиллибит үөрэх туһунан докумуоннар. Ол суох буоллаҕына, бигэргэммит үлэ кинигэтин куопуята. Балар суох буоллахтарына, кэтэх хаһаайыстыбаҕа чилиэнинэн 3 сылтан итэҕэһэ суох сылдыбытын туһунан олохтоох дьаһалтаттан ыспыраапката;

МАНЫ ТУТУҢУОҢ — ГРАНТА ТИКСИЭҢ

- бизнес-былаан;
- календарнай сылга 30 тыһ. солк. итэҕэһэ суох бородоуксуйаны туттарар туһунан ТХМ-тын кытта дуогабардаһы куопуялара;
- олохтоох дьаһалта программаҕа кытынарар туһунан көрдөһүү суруга;
- көрдүү грантын уопсай сууматын 10%-тан кырата суох счегулар үптээх диэн баантан сурук (выписка), счекка 100 тыһ. солк.-тан кырата суох үп баар буолуохтаах;
- бас билиитигэр хамсыыр-хамсаабат баайдааҕын дуоллааҕын туһунан докумуоннар куопуялара (бэйэтин эбэ-

тэр хаһаайыстыба чилиэнинэн кыэнэ);

- финансовой-кредитнэй тэрилтэ кредити биэрэргэ бэлэмин туһунан суруга;
- кумааҕыга уонна электроннай харайыы тэриликтер суруллубут бырайыак (бизнес-былаан);
- бааһынай хаһаайыстыбаны эрэ дьарыктанарын быһаарарга үлэ кинигэтин куопуята;
- конкурса кыттааччы

атын сиргэ олоһор буоллаҕына, хаһаайыстыба тэринэр сиригэр көһөн кэлэн олохсуйарын туһунан суругунан эбэһээлистибэ;

- сайаапкалааччы микро-предприятие критерийигэр, кини салайар б/х-та сөп түбэхэрин туһунан ыспыраапката.

Сайаапкалааччы бэйэтин баатынан мантан да атын матырыйаалы (хаартыска, ИМС тахсыбыт ыстатыйалары у.д.а.) хомууйан түһэриэн сөп.

Конкурса кыттааччыларга сүрүн ирдэбиллэр

Граны ылааччылар манньк сүрүн төрүттэргэ (критерийдэргэ) сөп түбэһиэхтээхтэр:

- сайабылыаннаһаах кэн-

ники 3 сылга, юридическай сирэй буолбакка туран, ИП эбэтэр коммерческай тэрилтэ учредителэ (кыттааччыта) буолбатах буолуохтаах;

- урут ханнык да граны, субсидияны, биер төгүллээх көмөнү ылбатах буолуохтаах;
- хаһаайыстыба регистрациялыан иннинэ үлэтэ суохтары дьарыктаах онорууга уонна ИП-нэн үлэлээһин бастакы этабыгар көмөнү, өйбүлү ылбыт буолла-

һаайыстыбаны тэриниэгэ уонна сайыннарыыга бизнес-былааннаах буолуохтаах;

- ылбыт гранын, көмөтүн, сайыамын уонна бэйэтин үбүн хайдах, туохха ороскуоттуурун көрдөрөр булаан баар буолуохтаах;
- хаһаайыстыба баһылыга булаанна көрүллүбүт атыылаһыларын, ороскуоттары хас биерди көрүгэр бэйэтин үбүттэн 10%-нын төлүүргэ

эбэһинэстэнэр;

- хаһаайыстыба баһылыга ылбыт Грантын уонна көмөнү 1 сыл иһигэр толору туттарга эбэһинэстэнэр;
- Хаһаайыстыба ылбыт Грантын хас биерди 500 тыһ. солк. ахсын биертэн итэҕэһэ суох үлэ миэстэтин таһаарары булааннаахтаах;
- Грант ылбыт киһи, хаһаайыстыба сылга 30 тыһ. солк.-даах т/х бородоуксуйатын онгортон ба-тарыахтаах;
- Грант ылбыт киһи биес сылтан итэҕэһэ суох хаһаайыстыба тутан үлэлиэхтээх.

Бэлэмнэтэ И. ИВАНОВ

ТОЛОРУ ХААЧЧЫЛЛЫ - КЭМ ИРДЭБИЛЭ

Нам улууһугар дьон тупса-бай быһыылаах, толору хааччыл-лылаах дьыллэри туттар буолан эрэллэр. Ол гынан баран, «үчүгэй куһаҕаннаах дириллэрини», дьон көккэ ыарахаттары көрүстүлэр.

Саамай улахан кыһалҕа-нан туттубут уу сүүрэр турбатын, дьобуус канализацияны (септиги) оноруу буолар. Тымны ыйдарга септик тогмотун, бүөлэммитин туһугар кэммитэн кэмигэр сылытар тэрили холбоон ириэрэ сылдыахтаа наада. Кыһын ортого хам тоҕон, кыһалҕаны үскэтиэн сөп. Ол тогмотун туһугар куһаҕан уу түһэр турбатын көккэлэһиннэрэ сылаас уу сүүрэр турбата (40-80-наах) ыгытыллар, дьиз иһигэр расширитель иһит туруоруллар, уот тэрили холбоон сылытыллар. Тэрил септик иһигэр турар буолан, турбаны сэргэ септик тогмотун хааччыахтаах.

Иккиһинэн, уу сыаната ыарахана дьону эрэйдиер. Улууспут киинигэр 200 л. буочука уу, мунгутаан, 150 солк. тийер. Олаата, холобура, 1 кубометр (5 буочука) ууга, кырата, 750 солк. харчыны төлүүгүн. Биллэн турар кыраантан иһит-таҕас суу-йар, душтанар, унитазка туттар буоллаахына, элбэх уу бара-нар. Инньэ гынан уу төлөбүрүгэр ороскуотурабын. Элбэх оҕолоох дьиз кэргэн өссө күүскэ оҕустарар. Үсүһүнэн, уот төлөбүрү үрдүү туураа дьону дьиксиннэрэр. Уу улахан емкоска кутуллан, кыраанарынан суунар сиргэ, унитазка тийэрин уу носуоһа чаадыыр. Маны тэнэ ууу сылытар уонна канализация тогмотун хааччы-йар электрическай тэриллэр уоту биллэрдик «сииллэр» - ордук кыһынны ыйдарга.

Төрдүһүнэн, кыра дохуоттаах дьон дьизэллэр усулуобуйатын тупсарар кыахтара суох. Тьа сир-игэр үлэ суох, хамнас кыра, онтон кредит бырыһыана үрдүк.

Бэсидинэн, нэһиликтэргэ фекалканы таһар массыына суоҕа күчүмэйдэри үскэтэр.

Тьа сиригэр толору хааччыл-лыһы онгоруу биер ньыманы бил-сибиһин билиһиннэриэм.

Дьизэттэн 5 миэтэрэ тэйич-чи септик онкучаҕын хаһаллар, маһынан ытыыстыллар, үрдүн сылааһы туттун диэн көөбүл уонна тастан уу-хаар киирбэтин инниттэн томтоочу буор куталлар. Үөһэ өттүгэр аллараттан куһа-ған ууну оборторор турба туруо-раллар, халын халпах онгоролор. Канализация турбата дьизэттэн тахсан манна түһэр. Бу турба кы-

һын хам тоҕон бүөлэммитин ин-ниттэн, септиккэ 1,5 кВт кыамта-лаах ТЭН туруораллар. Тымныы кэмгэ сарыарда, кизһэ 2-ли чаас ТЭН-и холбоон турбаны ири-эрэллэр. Дьиз иһигэр 4 мм. тимир лиһинэн иһэрдэн 1 кубтаах уу хаһаанар кизэн истээх иһит он-гортон туруораллар. Уһааттан уу носуоһун көмөтүнэн пластик тур-ба устун ууну 80 литэрэлээх уу сылытарга, унитазка, кырааннар-га бырахтараллар. Носуос уу бат-тааһына намтаатаҕына холбоон, сөптөөх таһымна ууну толорон иһэр. Уу сылытар баах эмиз уу биер тэн кыраадыстаах боула-рын инниттэн иһэрдэн 1 кубтаах уу хаһаанар кизэн истээх иһит он-гортон туруораллар. Уһааттан уу носуоһун көмөтүнэн пластик турба устун ууну 80 литэрэлээх уу сылытарга, унитазка, кыра-аннарга бырахтараллар. Носуос уу баттааһына намтаатаҕына холбоон, сөптөөх таһымна ууну толорон иһэр. Уу сылытар баах эмиз уу биер тэн кыраадыстаах боула-ры кырааннарга итии, тым-ныы уу мэлди баар буолар эбит. Биһиги туттар уубут «кытаанах», кыһын күөл уута сайҕаммат боу-лан, биллэ киртийэр, сыйтанар. Онон носуос таҕас сууейар мас-сынаҕа кэһизэ үскэтэн, ал-дьатыан сөп. Ол иһин уу носуоска киириэн иннинэ кирип ыраастыыр фильр туруораллар эбит. Оттон кыах баар буоллаҕына, ууну сым-наттар, састаабын тупсарар улахан «Аквафор» фильртдэри туруо-раллар. Олору кэмтитэн кэмигэр уларытан иһиэхтээххин.

Холобура, Нам селотун олох-тоохторо Сивцевтар дьиз иһинэ-э-э-э тээбирингэ: пластик турбаҕа, ваннаҕа, унитазка, таҕас, иһит сууейар массыынаҕа, раковинаҕа, холбоонунун, иһэрдитин (сварка) уо. д. а. үлэтин ааҕан туран, быһа холоон, 150 тыһ. солк. ороскуотта-атыбыт дириллэр. Итини таһынан, ыйга мунгутаан 2 кубометр - 10 буочука ууну тутталлар эбит, ман-на 2000 солк. барар. Оттон септи-ги, турбаны сылытыыга тымныы кэмгэ уот төлөбүрэ ыйга 1000 солк. иһинэн төлүүбүт дириллэр. Маны тэнэ, септиктэн куһаҕан ууну төһөтө обортороруттан кө-рөн, массыына өгөтүн төлүүллэр.

Онон толору хааччыллы тыа сирин оловун нуорматыгар кубу-луйан эрэр. Дэриэбинэ да усулуо-буйатыгар «куоратты» тэрини-эххэ сөбүн бу биһиги холбурдар-быт көрдөрөллөр.

Анастасия КОРЯКИНА

Уһун суһуох — кэрэ аҥар кизэн туттууга. Суһуоххунан кэрэ сэбэрэҕин өссө тупсары-аххын, эбэтэр итэҕэскин ки-стиэххин сөп. Ол иһин суһуоҕу күннээҕи көрүөххэ-харайааха, сууйа-тарыы сылдыахтаа наа-да. Киһи ис туругуттан суһуох көстүүтэ эмиэ тугулукутаах. Битэмиин тийибэттэн, күн уотуттан, тымныыттан, тас дьайыттан о.д.а. буорту буолар, баттаа өлөр.

Баттагы харайарга, эмтиир-гэ билигин араас ньыма баар. Ба-статан туран, бэйэҕитигэр сөп-

СУҢУОХПУТУН СӨПКӨ ХАРАЙЫАХХА

төөх шампунь талыахтааххыт. Сорох дьон куруук биер шам-пунунан, сорохтор ыйга хаста да уларыталларын сөбүлүүллэр. Оттон баттаххытын кыраа-скалатаргытыгар эмиэ барсар, хаачыстыбалаах кыраасканан туттаргыт ордук.

Суһуоххутун нэдиэлэ-э 1-2 сууйуохтааххыт. Су-уйар кэмнитигэр төбөүтүтүн

массаҕытыргытын умнуман. Күүгэннээх баттаххытын тым-ныы уунан сайҕаан, оччоҕо бы-дан килэбэччийиэ. Фены бат-таххытыгар наһаа чугас уонна биер сиргэ өр үрдэриэмэн. Күнгэ хаста да мас тарааһынан эбэтэр массаҕытыр суокканан та-рыы сылдыыт, хааҥыт эргии-рэ тупсуо.

А. СОЗОНОВА

ХАҤААЙКАЛАР КҮННЭЭҔИ ТҮБҮКТЭРЭ

Хас биерди кэрэ аҥар бу орто дойдуга таптаары, таптата-ры ийэ буолар аналлаах кэлэр. Ол сизэринэн дьиз-уот тэринэн маанылаах хаһаайка буолар. Бүгүҥү нүөмэргэ хаһаайкалар күннээҕи түбүктэрэ туохтан саҕаланарын, биер эмэ ас ре-цебын үллэстэллэригэр, дьиз кэргэннэрин туһунан кылга-стык билиһиннэрэллэригэр, дьиз түбүгүтэн ордон, тугунан дьарыктаналларын у.д.а. араас ыйгытыктарга хоруудууллары-гар көрдөстүм.

С.С. Сандулина - 3 оҕо ама-рах ийэтэ, тапталлаах кэргэн, дьиз хаһаайката, толору сааһа 22:

-Сарсыарда 7 чаастан күн-нээҕи түбүгүм саҕаланар. Сарсыардаангы аһылыгы бэ-лэмнээн, кэргэммин үлэтигэр, кыыспын оҕо саадыгар атаара-бын. Кыра уолаттарбын кытта хаалабыт. Дьиз кэргэним туһу-нан кылгастык кэпсиер боула-хпына, кэргэним «Быйаҥ» ХЭТ тэрилтэҕэ инженеринэн үлэлиир. 4 саастаах Дияна диэн кыыстаахпыт, 1,5 саастаах Са-рыал уонна Сандаал диэн игирэ уолаттардаахпыт. Интернет ситимиттэн көрөн, араас аһы, төһө кыалларынан, астыы сатыыбын. Саамай сөбүлээн мүүттээх тор-ду онгоробун. Састааба:

300-500 г бурдук, 200 г саа-хар, 100 г ынах арыыта эбэтэр маргарит, 2 ост. нь. мүүт, 2 сы-мырит, 1 ч. нь. сода. Кириэмин сүөгэйинэн онгоробун: сүөгэй, саахар.

Дьиз үлэтиттэн олох орду-бат курдукпун, кыратык бири-эмэлэннэхпинэ сахалыы киһи-гэ ааҕабын. Билигин Николай Якутскай «Төлкө» романын ааҕа сылдыабын. Уонна онтон-мантан рецепт булан ас буһарабын, дьиз кэргэммин тото-хана аһатабын.

Оҕолоругар олоһор ийэ-лэргэ, дьиз хаһаайкаларыгар бары үчүгэйи баҕарыам этэ. Оҕолоргутуттан, дьиз үлэтиттэн ордон, бэйэҕитигэр эмиэ болҕом-то уурунун диэхпин баҕарабын.

А.Я. Сивцева 27 саастаах амарах ийэ, тапталлаах кэргэн, дьиз хаһаайката:

-Хас биерди ийэ дьиз ха-һаайкатын курдук, күннээҕи түбүгүм оҕолортон саҕаланар. Биер оҕону оскуолаҕа, биери уһуяаанна атаарабын. Биһиги дьиз кэргэммит 5 киһиттэн ту-рар. Кыыспыт - 2-с кылаас үөрэ-нээччитэ, орто уолбут - уһуяаан иттиһилээччитэ, саамай кыра-чааммыт, атаахпыт, сүрэхпит мааныта, кырачаан уолбут 5 ыйдаах. Кэргэним Дьоккуускай куоракка вахтанан үлэлиир. Кыра оҕолоох ыалга ардыгар ыарахан рецептээх аһы асты-ырга иллэн суох боулааччы. Ол иһин бэрт судургу салаат реце-бин үллэстэбин:

1 хопчуонай куурussa буу-та эбэтэр хопчуонай аҥардаах халбаһы, 2 помидор, 1 кунуок сыыр, майонез. Ингредиеннэри барытын кубик гына кырба-стыбыт, майонезтыбыт, ту-ус-тума кутуллубат. Олус тото-ойу, судургу салаат, биһиги дьиз кэргэн сөбүлээн сиибит.

Бириэмэ, быыс булан, ии-стэнэрбин сөбүлүүбүн. Сакаас ылан тигэбин. Ханна да анал иис үөрөҕөр үөрэммэтэҕим, оҕо саа-спыттан бэриллибит дьобурум диэххэ сөп.

Хаһаайкалар дьизэтиттэн-уоккутуттан бириэмэ-быыс бу-лан, сөбүлүүр дьарыккытынан дьарыктаныр, билигин интер-нет ситимин үйэтэ буолан, киһи интернеттэн көрөн барыга бары үөрөнөр кыахтанна.

Ньургуяна Адамова, Хатын Арыы нэһилигин «Чороон»

сынньалаҥ киин уус-уран са-лайаччыта. Билигин оҕотун көрөн олоһор.

-Күннээҕи түбүк 6-8ч. са-ҕаланар. Кырачаан кыһым аһыыр бириэмэтэ. Онтон салгыы аҕабытын үлэтигэр атаарабыт, бэйэбит хаалан суунан-тара-анан бүтэн, битэмиин иһэбит. Дьиз кэргэним туһунан кэпсиер боулаахпына, 2010 сыллаахха ыал буолбуппут. Нам улууһу-гар Хатын Арыы нэһилиэгэр үлэли-хамсыы, олохсуйа кэл-биһит. Тапталлаах кэргэним Владимир Чурапчыттан сыл-дьар, «Сахатранснефтегаз» Намнаағы салаатын үлэһитэ. Күүтүүлээх күндү кыыспыт - Адель. Дьиз түбүгүттэн ордон, араас аһы астаан дьиз кэргэм-мин күндүлүүбүн. Хаартыс-ска таһааран, истигэнээҕэ араас онгохтору интернеттэн кө-рөн, кырачаан онгорор буоллум. Ону-маны тийэн, килиэйдээн онгорууну сэргэтиим. Быыс эрэ буларбын, культура үлэһитэ буоларым быһыытынан, нэһи-лиэккэ ытытыллар тэрээһин-нэргэ кыттыыны ыла сатыыбын. Аһы дьизэ оҕобун көрө оло-роохпуттан умсугуйан туран астыыбын. Саамай сөбүлүүр, дьиз кэргэммитигэр үтүү үгэскэ кубуллубут, хас өрөбүл айыы буһарынар аспыт французтуу хортуоска буолар. Тотоойуту-нан эр киһи сиригэр олус бар-сар диэн сыаналыбын.

Састааба: 5-6 устуука хорту-оска, эриллибит ынах этэ, сыр, помидор, туус-тума.

Дьиз хаһаайкаларыгар күн-нээҕи олоххутун бириэмэнэн ат-таран, чааһынан арааран наар-даатаахха, күнүтү бэйэҕитигэр чөлчөкитик ааһыаҕа.

Бэлэмнэтэ: Аксинья ТАТАРИНОВА

Олунньу 13 күнэ — Төрөөбүт тыл күнэ

А.И. Софронов — Алампа «Манчаары» редакторынан анамматаҕа.

2016 с. бүтэнигэр маннайгы сахалы тыллаах судаарыстыбаннай хаһыат «Манчаары» тахсыбыта 95 сылын туолбута. Ол туһунан республика хаһыаттарыгар суруйдулар.

Мин биир боппуруоска улуус хаһыатыгар анаан суруйабын. «Манчаарыны» ким тэрийбитэй, бастакы редактора кимий? Бу ыйытыларга хоруйу булаары СР Национальнай архыбын филиалыгар уурулла сытар докумуоннары кытта билсипитим. Манна сахалы тылын бастакы хаһыат тахсарыгар бэлэмнэни үлэ барбытын туоһулуур сурук баар. Суруктан быһа гардан аҕалабын: «Якутская секция Губбюро РКП приглашает Вас сотрудником выпускаемой ею совместно с культурпросветом М. ежедневной газеты «Манчаары» на якутском языке. Идея собственной якутской газеты вполне созрела». (Филиал НА РС(Я), ф. 2 д. 112). Сурукка саха сиксийэтин сэбиэдиссэйэ И. Иванов (Барахов — В.А.) уонна сэкиритээр Емельянов илии баттабыттар. Быһаччы кимизэхэ сурук аадырыстаммыта ыйыллыбатах, сэрэйдэххэ, интеллигенция бэрэстэбиитэллэригэр тиэрдилибит буолуохтаах.

Бу архыпка «В Якутскую секцию, редактору газеты «Манчаары» тов. И. Иванову» диин аадырыстаммыт, 1922 сыл олунньу 10 күнүгэр суруллубут өссө биир сурук баар. Географической уопастыба РКП Губбюротун иһинээҕи саха сиксийэтигэр туһаанан суруйбут: «Отдел географического общества покорно просит не отказать прислать в научную библиотеку и музей отдела по два экземпляра газеты

«МАНЧААРЫНЫ» КИМ ТЭРИЙБИТЭЙ?

«Манчаары», начиная с первого номера, а также другие газеты, выпускаемые секцией как на русском, так и на якутском языках» (Филиал НА РС(Я), ф. 2, оп. 1, д. 868, л. 1). Бу сурук суруллуон иннинэ «Манчаарыны» тыа сириин хаһыата гынан, уларытан таһаарарга санаммыттар. Ол курдук, 1922 с. олунньу 3 күнүгэр РКП Губбюротун мунньаҕын уурааҕар суруллубут: «Слушали: возможность издания в Якутске популярной с/х газеты, Постановили: ответственным редактором газеты назначить Исидора Иванова, привлечь к работе тов. Донского» (Филиал НА РС(Я), ф. 2, оп. 1, д. 798, л. 5). Онтон 1922 с. кулун тутар 19 күнүгэр РКП Саха сиринээҕи бюротун Президиума «Манчаары» хаһыат туһунан боппуруоһу көрбүт. Ол уурааҕы аҕалабын.

«Выписка из протокола № 80 заседания Президиума Якутского РКП от 19/III-22 года. 10. Слушали о газете «Манчаары».

Постановили: (Газ. «Манчаары» переименовать в орган Губбюро РКП вместо Яксекции. Редакт. Коллегию выделить в составе тт. Боярова, Софронова и Ис. Иванова. Секретарь Губбюро РКП т/п Ис. Барахов. Филиал НА РС(Я), ф. 2, оп. 1, д. 797, л. 19)».

Профессор Г.П. Башарин 1969 с. таһаарбыт «Софронов» диин кинигэтигэр 1922 с. кулун тутар 19 күнүгэр А. Софроновка улахан политической итэҕэл сүктэриллибитэ, «Манчаары» хаһыат эппиэттээх редакторынан анаммыта диин суруллубут. Ол эрэри уураахтан көрдөххө,

А. Софронов эппиэттээх редакторынан анамматах, редколлегия састаабыгар киирбит. Профессор Г.П. Башарин уураах ис хоһоонун тоҕо итинник уларытан суруйбутун таһаарарга сэрэйдэ барбаппын. Аны «Манчаары» РКП Саха сиринээҕи Губбюротун көбүлээһининэн тахсыбыта. Ол туһунан партия Губбюротун 1921 с. отчуотугар этиллэр.

А.И. Софронов — Алампа хаһыакка киирбит матырыйаллары бэчээккэ бэлэмнээһинэ, хаһыаты тарҕатыыга актыыбынайдык үлэлээбит. Хаһыаты бэлэмнээн таһаарыыга Ойуунускай, Донской, Бояров, Аммосов эмиз үлэлэспиттэр. «Манчаары» хаһыаты таһаарар туһунан РКП Саха сиринээҕи Губбюротун уурааҕар сэкиритээр Г.И. Лебедев илии баттаабыта, уураах архыпка баар.

Суруйуубун түмүктүүбүн. Архыпка ууруллан сытар докумуоннар туоһулуулларынан, «Манчаары» хаһыаты тэрийэччинэн РКП Саха сиринээҕи Губбюротун иһинээҕи саха сиксийэтэ (сэбиэдиссэй И.Н. Барахов) уонна ити хаһыат бастакы редактора И.Н. Барахов. Бу суруйуубунан А.И. Софронов — Алампа уонна Г.П. Башарин ааттарыгар күлүгү түһэрбэппин, кинилэр саха норуотун уһулчучулаах дьонунан буолаллар. История кырдыга көнүөхтөөх диин эрэ санаанан салайтаран суруйабын. Ону баара, күн бүгүнгэ диири сорох ааптардар «Манчаары» редактора Алампа диин албаһаан суруйаллар.

В.Л. АЛЕКСЕЕВ,
СР тыатын хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, суруналыыс

САХАЛЫ ӨЙДӨӨБӨТ КУРДУКПУТ...

(Көр-күлүү аңардаах) Аны Сэмэн Маайаны көрүстэ:

— Х а й а , М а а й а а , сыарҕалаах оҕус кыайан тарпат буолбуккун, — диин Сэмэн мүчүннээтэ.

— Ол сыарҕалаах оҕуска тоҕо олорустахпыный. Кырдыга, сыарҕалаах оҕуһу булбатым да буолуо, — диин Маайа баара буоллар, олорсуох курдук хааман алтахтаата.

Сэмэн эмээксинигэр кэпсир:

— Били суоппар Өлүөскэ кэргэнэ оҕоостоох үһү.

— Туохтаах даа? — диин ситэ өйдөөбөтөх эмээксинэ ыйытар.

— Оо, дьэ, сахалы билбэт буолан иһэбит ээ, күнү быһа тэлэбиисэри көрөбүт, эһиги өйдүүргүтүнэн, бириэмэннэй үһү, — диин Сэмэн быһаарда.

Сэмэн балыһаҕа көрдөрө барда:

— Тугун ыарыйда? — диин эдэргээн биэлсэр кыыс ыйытар.

— Дьэ, бөөлүүн таарымталанан өлө сыстыым, туймааран ыллым, арай, ханна эрэ алаас үрдүнэн көтөн иһэр курдукпун, — диин Сэмэн илиитинэн атаҕынан хамсанан көрдөрөр.

— Ол гынан, түстүгү дуо, аллара? — диин биэлсэр ыйытар.

— Түспэтим, бара турдум. Дьэ, туох буолуой? — диин Сэмэн төттөрү ыйытар.

— Таарымталаммыт диин ыарыы суох, — диин биэлсэр

быһаарда. * * *

Лэкиэс уолугар кэпсир: — Эһэн саа-саадах тутан сэриигэ барбыта.

— Сааны туттун, онтон ол саадах диин тугуй? — диин алтыска үөрэнэр уола ыйытар.

Ороу маһы ортотунан тыллаһангын! — диин аҕата уолун сэмэлиир.

— Онно биир да маһы көрбөтөүм, суох этэ, — диин уола ып-ырааһынан көрөн кэбистэ. * * *

Оскуолаҕа ахсыска үөрэнэр уол мунааран кэллэ. Ийэ-титтэн ыйытар:

— Төрөөбүтэ диин дьахтары этигэххэ сөп, оттон миигин 1999 сыллаахха, кулун тутар 10 күнүгэр төрөөбүтэ диин суруллубут, эр киһи хайдах төрүөҕэй? Муокас тыл, хайдах эрэ уларытыахха наада, — диин эппиэти истээри олоордо.

— Тукаам! Мин эйигин төрөтөбүм дии, ол иһин уол оҕо төрөөбүтэ дииэтэхтэрэ, — диин ийэтэ мух-мах эппиэттэтэ. * * *

— Чэ, кээс, доҕоор! Сахалы ыраастык саңарар киһи аҕыйах, хата, алдьархай үчүгэй, үчүгэй баҕайы диин тыллары умнуохтара суоҕа. Наһаа үчүгэй тоҕо «баҕайы» буолбутун ким ырытан биэрийэй? Эбэтэр үчүгэй «алдьархайа» диин баар буолуо дуо? — диин Сахаар мунааран төбөтүн илгийиннэ.

К. ЕРЕМЕЕВ - ТИЛИН

Куорсун

Быйыл олунньуга улуу Пушкин өлбүтэ 180 сылын туолар. Литератураҕа, үһүээннэргэ кини туһунан араас сымыйа да, кырдык да номохтор элбэхтэр. Олортон сорохторо манньктар.

1. Сымыйа номох. Пушкин өбүгэтэ аатырбыт Карфаген полководеһа Ганнибал үһү. Ол сымыйа. Пушкин өбүгэтэ Эфиопияттан төрүттээх Аннибал диин араб оҕото этэ, ону басурманнар Константинопольга аҕалан атыһылаабыттарын Россияҕа аҕалан, Петр I-гэ бэлэхтээбиттэр. Олус дьобурдаах, өйдөөх оҕону Петр I таптаан бэйэтин аатынан Петр Петрович диин сүрэхтээбит, байыаннай үөрэххэ үөрэттэрбит. Улаатан баран Петр Петрович бэйэтин төрүт аатын, Абрам диин ааты ылынар, генерал-аншеф чыыннаар, Петр I көмөлөһөөччүтэ буолар. Пушкин бэйэтин Карфаген Ганнибалын сыдыана буолбатахпын, «потомок негра безобразный» буолабын дэнэрэ.

2. Сымыйа номох. Абрам Петровичка Петр I бэйэтэ сыбааттаан дворянка кыһы кэргэн биэрбит үһү. Дьининэн, Абрам Петр I өлбүтүн кэннэ кэргэннэммит, Евдокия Диопер диин гречанканы ылбыт.

3. Сымыйа номох. Пушкин оҕо сылдьан «Лука Мудицев» диин быдыр, эротической бэйимэни суруйбут үһү. Оттон, кырдыгынан, Пушкин кыра сылдьан нууччалы, французтуу хоһооннору суруйара үһү, оттон быдыр бэйимэни өрдөөбүтэ Ломоносов сэкиритээрэ Барков, эбэтэр Пушкин таһаар Василий Львович суруйбута буолуо дииллэр.

4. Кырдык номох. Пушкин 1821 с. Екатерина Собанская диин дьахтары кытта билсэ сылдьыбыт. Ол дьахтар хойут ыраахтааҕы полиция-

ПУШКИН КЭРИЭҢИГЭР

тын 3-с отделениетын аена буолбут, декабристары, олору кытта Пушкины кэтээн көрөн, үспүйүннээн үнсэн биэритэлээбит. Онтон кэлэйэн, Пушкин суруйбут хоһооно баар:

«Что в имени тебе моем? Оно умрет как шум печальный

Волны, плеснувшей в берег дальний

Как звук ночной в лесу глухом».

5. Кырдык номох. Пушкин сэриигэ сылдьыбыт үһү. Кырдык, 1829 с. Пушкин Кавказка быраата Лев Сергеевич сулуспалыы аармыйатыгар бара сылдьыбыта. Онно хаста да нууччалар туроктарга саба түһүүлэригэр уонна Арзрум диин туроктар кириэппэстэрин ылыыга кыттыыны ылбыта.

6. Кырдык сымыйа икки ардынан номох. Пушкин декабристар бастаанналарын дьыалатыгар эриллиэхтээҕин куобах быһыаабыт үһү. Ол номох оруннаах. Бастаанна буолуон иннинэ Пушкин Михайловскайтан бара сатаабыт. Барыан иннинэ ыалларыгар быраһаайдаһа баран истээҕинэ суолун 3 төгүл куобах туоруур. Онтон төннөн кэлэн, бараары гыммыта — куучара ыалдьан хаалар. Куучара үтүөрэн, айаннаан истэхтэринэ суолларыгар аҕабыт утары көрсөр, ол куһаҕан билгэ буолан, Пушкин төннөн кэлэр. Бастаанна кэнниттэн ыраахтааҕы суһалынгырытынан Москваҕа барар. Николай I Пушкины бэйэтэ доппуруостуур уонна ыйытар: «Бастаанна саҕана баарың буоллар онно кыттыан этэ дуо?». Онуоха Пушкин: «Булгуччу кыттыам этэ, онно мин доботторум бааллар», —

диин эппиэттир. Оннук хорсун билинииттэн ыраахтааҕы сөбөр уонна норуот тапталаах бэйиэтин сууттууртан, сыылкаҕа ыытаран туттунар. Пушкины бэйэтин хонтуруолугар ылар

7. Кырдык номох. Пушкин эрдэ өлөрүн Шарлотта Киргхоф диин көрбүөччү дьахтар эппит: «Манан аттан, эбэтэр манан киһиттэн алдьархай тахсыа». Кырдык, Пушкины дуэльга өлөрбүт Дантес кубаҕай баттахтаах, манан сирэйдээх киһи этэ.

8. Кырдык буолуон сөп номох. Пушкин саха тон балыгын, строганинаны, сизбитэ буолуо.

Пушкин биир лицейдээҕи доҕоро Матюшкин муоралары чинчийэр аатырбыт айанныт буолбута. Кини туһунан Пушкин маннькы суруйбута:

Счастливый путь!.. С лицейского порога

Ты на корабль перешагнул

И с той поры в морях твоя дорога,

О волн и бурь любимое дитя.

Матюшкин Саха сиригэр кэлэ сылдьыбыта. Пушкинна ыһытты биир суругар тон балыгы ыһытты биллэрбит. Ошон Пушкин пуштгаах бакаалы көтөбөн баран, саха строганинатынан сокуускалаабыт буолуон сөп уонна баҕар сахалары санаан ылбыта буолуо.

Дьэ, ол туһугар Пушкин өлбүтэ 180 сылын бэлиэтээн, улуу бэйиэппитин кэриэстээн бакаал көтөбөн баран, тон балыгынан сокуускалаан кэбиһиэбин!

СЭКИ

ӨЙДӨБҮННҮК ТУРУОРУННУМ

Өйдөбүннүк туруоруннум өспөт кэс тылбынан, Бар дьонум ол онно оспот суол үктүөҕэ, Өркөн төбөтө Өлөксөөндүр өһүөттүтэн Өрө өндөйөн көстүөҕэ.

Суох, мин өлөн сүппэккэ — бу кэриэс лирабар Мин дууһам өлөртөн букатын куотуоҕа — Ыйдах сир үрдүгэр биир пинт баар буоллар, Аатым албана туруоҕа.

Сурахпынан туолуо улуу Русь киэнг иэнэ, Баар омук барыта мин ааптын ааттыаҕа, Билигин тонг тонгус, финн, славян дохсун сиэнэ, Калмык, истиэп ааттааҕа.

Үлүгэрдээх үйэбэр көңүлү көмүскээн, Бахтайбыт аймаҕы аһынарга этэммин, Үтүө санааны лирабынан көбүтүн Бар дьон таптаһын билиэм мин.

О, муза, истэр буол таҕара ыйааҕын, Үөһүүттэн толлума, аатыра сатаама, Хайҕалы, хобу да биир тэнгинг эн ылын, Акаарылыын аахса барыма.

Сэки тылбааһа

Бу хоһоону Пушкин өлүөн 6 ый иннинэ 1836 с. атырдыах ыйыгар суруйбута, тыһынааҕар бэчээттэммэтэҕэ

Понедельник, 13 февраля
05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 Жизнь здорово! 12+
10.55, 03.05 Модный приговор 12+

21.00 Время
21.30 Т/с «Гречанка» 16+
23.10 Вечерний Ургант 16+
23.45 Ночные новости
00.05 Т/с «Диверсант. Конец войны» 16+

23.10 Вечерний Ургант 16+
23.45 Ночные новости
00.00 Т/с «Диверсант. Конец войны» 16+

13.20 На 10 лет моложе 16+
14.15 Концерт Зары (кат:12-) 12+
16.10 Голос. Дети 12+
18.00 Вечерние новости
18.15 Кто хочет стать миллионером? 16+

РОССИЯ 1
Понедельник, 13 февраля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

23.15 Вечер с Владимиром Соловьёвым 12+
01.45 Т/с «Вольф Мессинг. Видевший сквозь время» 12+

21.00 Т/с «Осиное гнездо» 12+
23.15 Поединок 12+
01.15 Т/с «Вольф Мессинг. Видевший сквозь время» 12+

11.40 Юмор! Юмор! Юмор!!! 16+
14.20 Х/ф «А снег кружит...» 12+

Вторник, 14 февраля
05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 Жизнь здорово! 12+

Среда, 15 февраля
05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 Жизнь здорово! 12+

Пятница, 17 февраля
05.00, 09.10 Доброе утро
09.00, 12.00, 14.00, 15.00, 03.00 Новости
09.50 Жизнь здорово! 12+

Воскресенье, 19 февраля
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.20 Т/с «Бывших не бывает» 16+

Вторник, 14 февраля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Среда, 15 февраля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Пятница, 17 февраля
05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Воскресенье, 19 февраля
05.00 Т/с «Частный детектив Татьяна Иванова» 12+

Понедельник, 13 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Среда, 15 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Пятница, 17 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

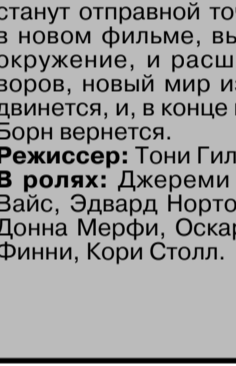
Воскресенье, 19 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

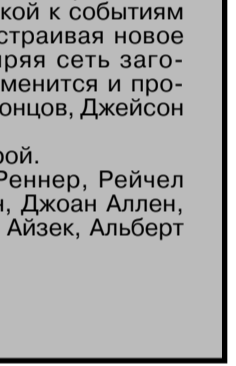
13 февраля, понедельник
06:00 Дойдум дьоно (Сааскылаах ТВ) 6+

15 февраля, среда
06:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

17 февраля, пятница
06:00 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+

19 февраля, воскресенье
06:00 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+

Вторник, 14 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Среда, 15 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Пятница, 17 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Воскресенье, 19 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

13 февраля, понедельник
06:00 Дойдум дьоно (Сааскылаах ТВ) 6+

15 февраля, среда
06:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

17 февраля, пятница
06:00 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+

19 февраля, воскресенье
06:00 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+

Вторник, 14 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Среда, 15 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Пятница, 17 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

Воскресенье, 19 февраля
12.30 Дублёр 16+
13.00, 13.25, 14.55, 16.15, 17.05, 19.45, 21.55, 00.00, 03.25, 04.00 Новости
13.05, 23.00, 04.05, 12.00 Спортивный репортёр 12+

14 февраля, вторник
06:00 В фокусе (Алдан ТВ) 6+

16 февраля, четверг
06:00 В фокусе (Алдан ТВ) 6+

18 февраля, суббота
06:00 Дойдум дьоно (Бэрдьигэс ТВ) 6+

20 февраля, воскресенье
06:00 Дойдум дьоно (Сунтаар ТВ) 6+

ЭВОЛЮЦИЯ БОРНА
События, показанные в трилогии, станут отправной точкой к событиям в новом фильме...

НВК САХА
13 февраля, понедельник
06:00 Дойдум дьоно (Сааскылаах ТВ) 6+

БИЛЭРИИЛЭР

РЕШЕНИЕ от 06.02.2017 г. №01/1-02/2-75
ПРОЕКТ

О внесении изменений в Устав Муниципального образования «Намский улус»

Руководствуясь пунктом 1 части 10 статьи 35 Федерального закона от 31.10.2003 №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации» и в целях приведения положений устава муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия) в соответствии с Федеральным законом от 28.12.2016 №465-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации» в части совершенствования государственного регулирования организации отдыха и оздоровления детей, Федеральным законом от 28.12.2016 №494-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации», Федеральным законом от 28.12.2016 №505-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в части определения понятия «иностранные финансовые инструменты», Улусный совет депутатов

Р Е Ш И Л:

1. Внести в устав муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия) следующие изменения и дополнения:

1.1. В пункте 13 части 1 статьи 5 «Вопросы местного значения муниципального района» устава слова «организация отдыха детей в каникулярное время» заменить словами «осуществление в пределах своих полномочий мероприятий по обеспечению организации отдыха детей в каникулярное время, включая мероприятия по обеспечению безопасности их жизни и здоровья»;

1.2. Пункт 1 части 3 статьи 15 «Публичные слушания» устава изложить в следующей редакции:
«1) проект устава муниципального образования, а также проект муниципального нормативного правового акта о внесении изменений и дополнений в данный устав, кроме случаев, когда в устав муниципального образования вносятся изменения в форме точного воспроизведения положений Конституции Российской Федерации, федеральных законов, Конституции (Основного закона) или законов Республики Саха (Якутия) в целях приведения данного устава в соответствие с этими нормативными правовыми актами»;

1.3. В части 2 статьи 38 «Принятие устава муниципального района, внесение в него изменений и дополнений» устава слова «когда изменения в устав вносятся исключительно в целях приведения закрепляемых в уставе вопросов местного значения и полномочий по их решению в соответствие с Конституцией Российской Федерации, федеральными законами» заменить словами «когда в устав муниципального образования вносятся изменения в форме точного воспроизведения положений Конституции Российской Федерации, федеральных законов, Конституции (Основного закона) или законов Республики Саха (Якутия) в целях приведения данного устава в соответствие с этими нормативными правовыми актами»;

1.4. Пункт 15 статьи 35 «Досрочное прекраще-

ние полномочий главы района» устава дополнить предложением следующего содержания: «При этом понятие «иностранные финансовые инструменты» используется в значении, определенном Федеральным законом от 7 мая 2013 года №79-ФЗ «О запрете отдельным категориям лиц открывать и иметь счета (вклады), хранить наличные денежные средства и ценности в иностранных банках, расположенных за пределами территории Российской Федерации, владеть и (или) пользоваться иностранными финансовыми инструментами».

2. Настоящее решение вступает в силу со дня его официального опубликования, за исключением положений, для которых настоящим решением предусмотрен иной срок вступления в силу.

3. Пункт 1.4 настоящего решения вступает в силу с 28.06.2017 года.

4. Главе муниципального образования в соответствии со статьей 3 Федерального закона от 21.07.2005 №97-ФЗ «О государственной регистрации уставов муниципальных образований» обеспечить в 15-дневный срок направление устава в регистрирующий орган для государственной регистрации;

5. Главе муниципального образования после официального обнародования настоящего решения после государственной регистрации в течение 10 дней направить сведения о дате и об источнике официального обнародования решения в Управление Министерства юстиции Российской Федерации по Республике Саха (Якутия).

**Председатель Улусного (районного) Совета
И.Р. Попов
Глава улуса А.П. Атласов**

® Продажа пиломатериалов:

- лафет 160 мм 7-8-9 м 2000 — 2500 руб.;
- лафет 180 мм 7-8-9 м 2500 — 3500 руб.;
- н/о доска 25 мм 6,5-8 м — 8000 руб.;
- н/о доска 40 мм 6,5-8 м — 8000 руб.;
- брус 160x160 мм 1 м3 — 12500 руб.;
- брус 180x180 мм 1 м3 — 12500 руб.;
- обрезной пиломатериал — 12500 руб.;
- кругляк (тонкомер) — 1200 руб.

Строим срубы домов из круглого леса, лафета 160 мм, 180 мм:
6x9 м с кап. стеной по 4 м лафет;
7x8 м с пристроем 3x4 м лафет, кругляк;
8x8 м с пристроем 6x4 м лафет, кругляк.

А также принимаем заказы на строительство домов, гаражей, бань по вашим проектам, размерам. Цены договорные.

Тел. 89142344447

16 февраля 2017 года в ходе отчета исполнительных органов государственной власти Республики Саха (Якутия) об итогах деятельности за 2016 год проводится личный прием граждан.

Место проведения: ЦКиД им. А. Шестакова

Время приема: 11.00 ч.-13.00 ч.

Предварительная запись осуществляется по адресу: Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, 1 и по тел.: 8(41162)41-1-84, факс 8(41162)41-5-68 — приемная главы улуса

Сылгы сизэлэ, кутуруга атыылаһабын.

Тел. 89644168900

КЭРИЭСТЭБИЛ

Күндү ийэбит, эбэбит үлэ, тыыл ветерана, 1 Хомустаах олохтооҕо Александра Максимова Тихонова олунньу 12 күнүгэр бу орто дойдуттан барбыта номуо биир сылын туолар.

Александра Максимова 1935 сыл тохсунньу 16 күнүгэр 1 Үөдэй Холболоох алаһыгар Мария Михайловна уонна Максим Дмитриевич Тихоновтар дьиэ кэргэттэригэр үһүс оҕонон күн сириин көрбүтэ, оҕо сааһа онно аастыта.

Сэрии кэннэ ыар сылларга ийэтэ, аҕата эрдэ өлөннөр тулайыаха хаалан, ыалтан ыалга сылдьан ас-таңас тийибэттэн ачыктыаһыны, тонууну хатыны этинэн-хаанынан билэн улааппыта. Ол ыарахан кэмнэригэр күүс-көмө буолбут кырдыҕас санаһын, Партизан оскуолатыгар үөрэнэригэр аймахтарыгар Гаврил Афанасьевич, Анна Федоровна Новгородовтарга быраатынаан олорон, элбэх оҕо буолан Үөһээ дьыэтэн сылдьан үөрэммиттэрин, Ааныстааһын күндүтүк саныыра, ахтара.

1956 сыл быраатынаан Максимованы Холболоохтон Тонг Бас сайылыгар көһөн кэлэн, үүт астааччынан, ныйрэй көрөөччүнэн 50 ныйрэй көрөн, үлэ үөһүгэр сылдьыбыта.

1959 сыл Ядреев Федот Федотовичи көрсөн, элбэх биригэр төрөөбүттээх кизэн аймах ыалга кийиит буолар. 1960 с. олунньуга уол оҕолонон олох үөрүүтүн билбэттэр.

Үөдэй детсадыгар поварынан, сәбиэдиссәйинән, өр кэмгэ

райпоҕа Хамамаҕаттаҕа, Нам, Үөдэй, 1 Хомустаах маҕаһынарыйгар продавецһынан, маҕаһынын сәбиэдиссәйинән ситиһиллээхтик үлэлээн элбэх грамоталарынан, махтал суруктарынан бәлиэтэнэрэ. Хамамаҕа маҕаһыныгар продавецһынан үлэлээн аастытын олус истинник ахтар этэ. Биир да билэр кийитэ суох сиригэр тийиэн кәлбитин продавец Байбал оҕоньор Микиитэ, Аана диян элбэх оҕолоох ыалы кәпсәтән олохтуур. Олус эйәвәс, сымнаҕас майгылаах дьон эбиттәр, уруккутан билсәр дьон курдук көрсөн, кәргәннәһән иллээхтик олоруттар, кәлин даҕаны билсә, кәлэ-бара ыалдыттар этиләр. Күнү быһа оҕом элбәх баҕайы оҕону кытта олус үчүгәйдик бииргә ооньууллар. Онтон Хомустаахха көһөн кәлиэхтәриттән «Нам» совхозка кассирынан, кыладыапсыгынан пенсияҕа тахсар дияри үлэләэбит.

Аҕабытын, эһэбитин Федот Федотовичи кытта 1 Хомустаахха дьыэ-уот туттан, сүөһү-ас ииттән, иллээхтик-эйлээхтик нәһилиэк биир бастын ыала буолан, элбәх аймахтарыгар дьыэ-уот тутталларыгар күүс-көмө буолан, өссө да өр олохторун, эһэбит оһолго түбәһән, эмискә бу олохтон туораабыта. Ол да буоллар эбэбит санаатын түһэрбәккә, соҕотох уолун атаҕар туруоран, сиэннәригәр, хос сиэннәригәр күүс-көмө буолар.

Бииргә төрөөбүттәригәр, аймахтарыгар ситимниир, сибәэстиир кийиит эбэбит этә. Үлэ-хамнас кыайтарбаҕатына, сүбәлээн-амалаан, кыаҕа тийиэринән күүс-көмө буолар.

Т ө һ ө д а с а а һ ы р д а р, билиигэ-көрүүгэ олус тәрдыһара, сахалы кинигәлэри, хаһыаттары көтүспәккә аҕара, саха сурыйааччыларын ааттары эңдәп-пәккә билсәр, сахалы таайбараны умсугуйан туран таайара. Саха кийитэ буолан, сиэри-туому тутуһан, күһүн-саас хайаан да эбэтин аһатарын умнубата.

Эбэбит эдәр эрдәбиттән ылырынын, сыанкаҕа оонньурун сөбүлүүрү, олус кәрэ, нарын куоластааҕа. Нәһиликкә ытыллар биэчәрдәргә, кәнсиэрдәргә көхтөөхтүк кыттар.

Пенсияҕа тахсан да баран, төһө да хараҕа мөлтөх буоллар, күүстәэх дьулурунан, баҕатынан нуорут маастара Марфа Иннокентьевнаҕа туоһу тигии куруһуогар дьарыктанан, дьонугар, доҕотторугар малааһынна, үбүлүөйгә, урууларга туос онһуктары, саламалары тигән бәлэх онортуура. Улаханник ыалдыа да сьтан, оҕолоругар, сиэннәригәр өссө да күүс-көмө буолар баҕа санаалааҕа. Ол эрэн ыарахан ыарыы ытарчата ылан олохтон барбыта.

Бийиги күндү кийибит, амарах ийэбит, эләккәй эбэбит сырдык мөссүөнә, үтүө санаата, олорут олоҕо үйә-саас тухары бийиги сүрәхпитигәр тьыннаах, кини онгорботоҕун оноруохтут, кини аатын ааттатыахпыт.

Уола, кийиитэ, сиэннәр, хос сиэннәр

ЫҤЫРЭХ ТЫҤҤАР

Күндүтүк саныыр, таптыыр ийэбитин, эйэвэс эбэбитин **КУТУКОВА ЕЛЕНА АЛЕКСАНДРОВНА** 70 сааскын туолбут үбүлүөйдээх күнүнүнэн ис сүрэхтән эҕэрдэлиибит!

Күндү кийибит куруук манньк үөрә-көтө, айа-тута сылдыаргар баҕарабыт. Эн сырдык тапталын, убаарабат кыһамнын бийиэхэ күүс-көмө, олохпугар тирэх буолар. Баҕарыт баҕа санаан барыта туолан истин, бийиги тапталгытынан бигәнән, үөрүүбүтүнэн дьоллонон үһүн үйэлээх олохтон!

Эҕэрдэни кытта оҕолорун, сиэннэрин

Кийи сиргә кэлэр анала сырдыгы, кэрэни кэрәһәлиир, биирдә бәрилләр олоххо айа-тута дьоһуннаахтык олоруу, сиэри-туому тутуһан кәнәҕәски ыччакка туһалааһы, кәскилләэҕи хааллары буолар. Ол курдук бийиги көлүөнә аастыт үйә 60-с сылларын дьоллоох оҕолоро «О» кылаастан, онгой-сонгой саастыгыттан, оскуоланы бүтэриэхпитигәр дияри олус эйлээхтик бииргә үөрэммит доҕотторбутун, хоһуун үлэхиттәрбитин, аастыт аһатар, тонмуту ириэрэр ыалдытымсах, уйаҕас-сайаҕас санаалаах тапталлаах кылаастыт бастакынан ыал буолбут дьоммутун **СОФЬЯ ПЕТРОВНА, ЯКОВ ВАСИЛЬЕВИЧ СТЕПАНОВТАРЫ** орто туруу дойдуга алаһа дьыэ тәринән бииргә олоруттара 50 сыллаах — Кыһыл көмүс сыбаайбаларынан сүһүөхтәэх бәйэбит сүгүрүйән, хоолдуктаах бәйэбит хонкуйан туран олус эйэвәс, олус истин эҕэрдэбитин тиэрдәбит!

50 сыл анараа өттүгәр оскуоланы бүтэрибт эдәркәэн уолаттар, кыргыттар «Оскуола — үлэ — үрдүк үөрэх» девизтәэх «Нам» совхоз Үөдәй нәһилигәр тьаа хаһаайыстыҕата сайдарыгар кылааптыын килләрәс икки сылга үлэ үөһүгәр сүрдәэх үчүгәйдик, үрдүк ситиһилләрдәэх үлэләбипитинән кизн туттабыт. Сонялаах Яһа оскуола саҕаттан доҕордоһон, тапталларын нарын ийиитин күүһә кыайан, Улуу Октябрьскай революция күнүгәр ыччат-комсомол сыбаайбатынан түмүктәммитә. Бу бийиэхә саҕа олох суолугар үктәмит эдәр дьонно олус үөрүүләэх этә. Бәйэбит бәләннән, ас астаан үлэбит быһыһыгар сүрүн-көтөн, булан-талан доҕотторбут бастакы бырааһынныктыгар тәрийбит буоламыт, билингәэннә дияри наһаа үөрәбит уонна астынабыт.

Кийиләр билигин ныйр-бааччы бәйэләрә туттубут дьыэләригәр үс оҕолорун ииттән, ону тәнгә алта сиэннәрин араас идәләэх үөрэхтәэх, дьыэләэх-уоттаах дьон онортоотулар. Күн бүгүн икки хос сиэннәриттән күннәрә кыраһа тахсар, сүбә-ама, дурда-хаһха буолан өссө да утум салҕанарын, элбириин туһугар туруулаһаллар.

Күндү Соня, Яһа! Баҕарабыт дьолу-соргуну, улахан тапталгыт өссө күүскә күөдүйүөн, олорут олоххут оҕолоругутугар, уруу-аймах дьонгугутугар, саҕа ыал буолбут эдәр ыалларга хоһобур буола туруон. Уоттаах харахыт мичилийэ ооньоотун, сайаҕас санаадыт сиккиэр тьаллынын сырыстын. Бар дьонгун алгыһа эһигини мәлдьи арчылаатыннар, этәнгә буолун, чәгизн сьлдьын!

Үтүө санаалары кытары 1966 с. 10-с «а»-лар уонна кылаас салайааччыта Ульяна Александровна Сивцева

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУҔУН ОЛОХТООХТОРО!

® «Төрүт уу» тәрилгә «Олонхо» аты дьыэтигәр, үлэ күнүгәр 9.00. чаастан 19.00. чааска дияри, баскыһыаннаҕа 10.00. чаастан 18.00. чааска дияри үлэлиир.

Дьыэҕэ тиэрдән биэри дьыэ-печчәрә 10.00. чаастан 18.30. чааска дияри үлэлиир.

Билсәр телефоннар: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70. Баскыһыаннаҕа дьыэҕэ тиэрди онһууллубат.

Аппааныҕа Л. Левин уул. 3 №-гәр атыыланар (урукку кулууп кинобудката). Үлэ күнүгәр 9.00 чаастан 18.00 чааска дияри. Баскыһыаннаҕа үлэләэбэт.

® Теплицы под поликарбонат от 12500 руб. Успевайте, цены 2016 г.

Тел. 89243670207

® Срочно продаем участок Кеччү 2, сухой, собственность, цена — 250 т.р. Возможен торг.

Тел. 89248708417, 89143012135

Считать недействительными утерянные документы: паспорт 9812 459072 от 25.02.13 г. ТП в Намском р-не МРО УФМС России по РС(Я) в г. Якутске, ИНН, СНИЛС, страховой полис «Сахамедстрах», трудовая книжка на имя Попова Андрея Константиновича.

Болдойун! Болдойун! Болдойун! «Дьибэ-дьээбэ түгэн» фотоконкурс!

Олесова Елизавета Дмитриевна, Аппааны

«Энсиэли» хаһыат редакцията олунньу 7 күнүттән саҕалаан, 2018 с. олунньутугар дияри манньк ааттаах фотоконкурс ыһтар. Куонкуруска ким баҕарар, сааһыттан, идәттигән, ханна олоруттан тутулуга суох, кыттын сөп. Сүрүн ирдәбилэ — күннәэҕи олоххо, эһиги көрүүгүтүгәр дьикти, дьийбэ-дьээбэ түгәннәри фотоаппаратынан, телефонунан түһэри уонна e-mail: Namtsy41141@mail.ru ыһтабыт.

Куонкурус түмүгүн дьүүлүүр сүбә үс бастыннарга сыаналаах бириэстәри аныаҕа.

Дьийбэ-дьээбэ түгәни мүччү тутуман!

